

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

YEREL SEÇİM BİLDİRGESİ

Ranta, yalana ve yoksulluğa karşı

**HALKÇI, KAMUCU,
SOSYALİST BELEDİYECİLİK**

(Mart, 2024)

**DEĞİŞMEK
ŞART!**

SUNUŞ•2

TİP'İN TEMEL SORUNLARA YAKLAŞIMI VE İLKELERİ•5

- 1.1 Bütünlüklü ve Planlı Yaklaşım•6
- 1.2 Katılımcı Yaklaşım•6
- 1.3 Eşitlik İlkesi•7
- 1.4 Siyasal ve Sosyal Hakların Vazgeçilmezliği•7

ÖNCELİKLİ PLAN VE POLİTİKALARIMIZ•8

- 2.1 Halk Yönetecek•9
- 2.2 Temel ihtiyaçlar Karşılancak•9
- 2.3 İmece Yaşam Merkezleri Kurulacak•10
- 2.4 Demokratik Planlama ve Kamuculuk•10
- 2.5 Sosyal Konutlar ve Toplumcu Kent Planlaması•11
- 2.6 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Çalışacağız•11
- 2.7 Koruyucu ve Önleyici Sağlık Hizmetleri Sunacağız•12
- 2.8 Gıda Egemenliği ve Tarımın Geliştirilmesi•12
- 2.9 Herkes İçin Spor, Kültür ve Sanat•13
- 2.10 Yerel Yönetim Emekçileri İnsanca Yaşayacak ve Çalışacak•13
- 2.11 Gençleri Umutlu, Çocukları Mutlu Kentler•13

TEMEL POLİTİKA BAŞLIKLARIMIZ VE PLANLARIMIZ•15

- 3.1 Yaşanabilir Mekanlar İçin Demokratik Planlama•15
- 3.2 Barınma Sorununu Yenilikçi Sosyal Konut Modelleriyle Çözeceğiz•17
- 3.3 Afet Yönetimi•18
- 3.4 Ekolojik Boyut Her Politikamızda Temel Bir Unsur Olacaktır•19
- 3.5 Koruyucu ve Önleyici Sağlık Hizmetleri Sunacağız•20
- 3.6 Gıda Egemenliği ve Bağımsızlığı için Tarımı Yeniden Canlandıracağız•22
- 3.7 Bütçe: Gelirler Giderler ve Öncelikler•24
- 3.8 Belediye Emekçileri İnsanca Yaşayacak!•25
- 3.9 Kadın Merkezli Bir Düzenleme Mümkün•25
- 3.10 LGBTİ+ Yurttaşlarla Birlikte Eşit Bir Kent Hayatı İnşa Edeceğiz •26
- 3.11 Çocukları Mutlu Kentler Kuracağız •27
- 3.12 Gençleri Umutlu Kentler Kuracağız•28
- 3.13 Tüm Canlıların Haklarını Koruyan ve Güvenle Yaşadıkları Bir Kent•30
- 3.14 Engelliler İçin Erişilebilir Bir Kent•31
- 3.15 Kent Sakinlerine Aktif Yaşlanma Hizmetleri Sağlayacağız!•32
- 3.16 Başka Türlü Bir Turizm Mümkün!•33
- 3.17 Herkes için Spor, Her Çeşit Spor!•34
- 3.18 Şenlikli Bir Toplum Kuracağız•35
- 3.19 Eğitim, Üretim ve Tüketimin Sosyalist Yeniden Planlanması•36
- 3.20 Aleviler için Eşit Yurttaşlığın Hayata Geçtiği Kentler •37
- 3.21 Göçmenlerle Zenginleşen Bir Kent Anlayışı•38

Hatay'dan Ankara'ya
Özgürlük Yürüyüşü
Ekim 2023

Değerli Yurttaşlar,

Türkiye, merkezi yönetimden yerel yönetimlere kadar küçük bir azınlığın yağma, talan ve rant sevdasına kurban edilmiştir. Halk iyi beslenememekte, düzgün barınamamakta, nitelikli eğitim ve sağlık hizmeti alamamaktadır.

Ancak bu böyle gitmez! Değişeceğiz, Değiştireceğiz: Halkın emeğine, toprağına, soluduğı havaya göz diken bu köhne düzeni hep birlikte değiştireceğiz.

31 Mart, başka türlü bir belediyeciliğı seçebileceğiniz bir gün olabilir. Bizlere korku salmaya çalıştılar, belki bir parça da amaçlarına ulaştılar. Ama bizim kazanabileceğimiz bir gelecek var, mahalle mahalle, belde belde, ilçe ilçe kazanacağımız bir gelecek bu.

Bu seçim, yerelerde hayalini kurduğumuz yaşam için Türkiye İşçi Partisi'ne oy verebileceğiniz ilk seçim. Bu seçim yaşamı değiştirmeye başlayan ilk adımı atabileceğiniz ilk seçim.

Belediye meclislerini, kapalı kapılar arkasında emlak rantının dağıtıldığı şirket toplanmaları olmaktan çıkartacak bir belediyeciliğı destekleyebileceğiniz ilk seçim.

Bu seçim ilk seçim!

Patron ve şirket çıkarlarını korusun diye koltuğa oturtulmuş 'belediye başkanları'nın huzurunu bozacağınız, önce oy vererek sonra da bu dönüşümün bizzat parçası olarak halkçı sosyalist belediyeciliğı inşa edebileceğiniz ilk seçim.

Birer rant ve ihale kapısı olarak görülen, simsarların ve müteahhitlerin tırnaklarını geçirip kanını emdiği belediyecilik anlayışını değiştireceğiz. Sadece belediyecilik anlayışını değil, adım adım bu ülkeyi, bu düzeni de değiştireceğiz. Sokaklarında güvenle yürüdüğümüz, kütüphanesinden spor merkezlerine kadar insanca yaşayabileceğimiz, çocukların gelişimine, gençlerin eğlenmesine, yaşlıların bakımına hizmet etmek için çalışan kentler ve yönetimler kuracağız.

Bu seçim "Değişmek Şart!" diyebileceğimiz ilk seçim.

Halkımız seçeneksiz değildir. TİP olarak yerel yönetimlerde bütünlüklü, planlı, eşitlikçi, katılımcı ve ekonomik, sosyal, siyasal tüm haklarımızı savunan programımız hazır. Çocukların, yaşlıların, kadınların, LGBTİ+ bireylerin, bedensel ve zihinsel özel ihtiyaç sahibi yurttaşların sorunlarını biliyoruz, yaşıyoruz. Çözümlerini de hep birlikte geliştiriyoruz. Bilim Kurulumuz ve parti örgütlerimiz halkımızın taleplerini, isteklerini doğrudan muhataplarından dinledi ve çözüm önerilerini bu metinde ortaya koydu. Belediye başkan ve meclis adaylarımızla, her alanda işinin ehli kadrolarımızla ve tabii en başta siz yurttaşlarımızla halkçı, kamucu, sosyalist bir belediyecilik için hazırız. Hep beraber kazanacağız, üreteceğiz, yöneteceğiz ve bölüşeceğiz.

Bu seçim o seçim, birlikte başlayalım.

Erkan Baş
TİP Genel Başkanı

SUNUŞ

Değerli Yurttaşımız;

Yerel seçimlerde sandığa giderek kentlerimizi “kimin?” ve “nasıl?” yöneteceğine karar vereceğiz. Ancak bu yerel seçim de sadece bir yerel seçim olmayacak. Sandığa giderken aklımızda sadece yerel gündemler değil, ülkenin genel şartları da olacak. Yurttaşını enkazın altında bırakan, emekçiye sefalet ücretini layık gören, gençlerin ülkelerinde yaşama umutlarını elinden alan AKP Saray Rejiminin hala ülkemiz merkezi idaresinin başında olduğunu aklımızdan çıkarmayacak ve onunla bitmeyen hesaplaşmaya bu seçimde de devam edeceğiz. Başladığımız işi bitireceğiz. Gençlerimizle, yaşamını alın terleriyle kazanan halkımızla, parçası olmaktan gurur duyacağımız bir ülkeyi hep beraber var edeceğiz.

Evet, son genel seçimlerde Erdoğan istibdadına son vermeye çok yaklaşmamıza rağmen muhalefet olarak Saray Rejimine çoktan hak ettiği yenilgiyi yaşatamadık. Ama AKP ve ortaklarının da devletin tüm olanaklarını kullanmasına rağmen zaferini taçlandıramadığını gördük. Türkiye halkı Recep Tayyip Erdoğan’ın istibdat rejimine teslim olmamış, AKP Saray Rejimi mutlak bir zafer yaşayamamıştır.

Biliyoruz yorgunsun; bu doymak bilmez aç gözlü yağma ve talan düzeninden henüz kurtulamadık. Biliyoruz kırgınsın; kindar ve dindar nesil yaratmak için ant içen bu şeriat heveslisi, kıblesi para olan barbarları hala durduramadık. Biliyoruz öfkелisin; Saray’ın Anayasa Mahkemesi kararlarını dahi hiçe saymasını henüz engelleyemedik.

Ama başka ülkemiz yok, yorgunluğumuzu kırgınlığımızı bir yana bırakıp, kazanmak zorundayız. Kendimiz, ülkemiz ve gelecek nesillerimiz için başarmak dışında hiçbir seçeneğimiz yok. Yorgun, kırgın ve öfkeli milyonlar olarak başladığımız işi tamamlayacak, bu harami düzenine, örgütlü bir halkın nasıl yenilmez olduğunu yerel seçimlerde göstereceğiz.

•••

22 yıllık siyasal İslamcı AKP iktidarı, ülkede yalnızca kendi yandaşlarına, bir avuç zengine ve din simsarı cemaatlere hizmet eden bir parti-devleti inşa etti. Saray, kendisi dışındaki halk iradesini yok sayan bir tutum sergiledi; halkın seçtiği vekiller, belediye başkanları, belediye meclis üyeleri hukuksuzca yargılandı, özgürlükleri ellerinden alındı. Yetmezmiş gibi Anayasa Mahkemesi kararları yani Anayasa tanınmayarak hukuk bir kez daha ayaklar altına alındı.

Memleketin bu gidişatına karşı ses yükselten gazeteciler, akademisyenler, öğrenciler, emekçiler cezayla, baskıyla, ekmekleriyle oynanarak sindirilmeye çalışıldı. Yapılan bu çok yönlü sistematik şiddetten herkes nasibini aldı. Ülkenin en köklü kurumları açgözlü, kifayetsiz ve omurgasız yöneticilerin elinde çürümeye terk edildi. Depremde göçük altındaki on binlerce yurttaşın çığlıklarını duymazdan gelenler, pandemide maskeyi, orman yangınlarında suyu, depremde çadırı da bu sebeple dağıtamadı.

Ülkemizin herkese ait kamu kurumları birer birer özelleştirildi, memleketimizde yaşayan her yurttaşın ve her canlının üzerinde hakkı olan doğal varlıklarımız, taşımız, toprağımız, denizimiz, ırmağımız bitmek bilmeyen, hak ve hukuk tanımayan bir kar hırsıyla talan edildi. Yaşanan bu sistematik şiddetten enflasyon da payına düşeni aldı, Türk lirası eridi, iç ve dış borç katlanarak arttı. Ülke zenginliğinin asıl yaratıcısı emekçiler ise en temel barınma hakkından mahrum bırakıldı. Din; bu iktidarın elinde kendi suçlarını örtmeye, toplumun her kesimini, özellikle de kadınları baskı altına almanın bir aracı haline getirildi.

Şimdi; afetlere önlem almayan, istihdam yaratmayan, sosyal güvenliği piyasanın insafına terk eden; su, beslenme, eğitim, sağlık, ulaşım, haberleşme ve enerji gibi temel kamusal hizmetleri ticarileştiren AKP Saray Rejimine karşı mevzi kazanma zamanıdır. İşimizi, aşımızı ve mutluluğumuzu elimizden almalarına rağmen, çalamadıkları umudumuzu ve inadımızı birlikte başarma iradesine dönüştürme zamanıdır.

Yerel seçimlerde nasıl bir yerel yönetim istediğimizi ortaya koymakla kalmayacak, aynı zamanda Sarayın istibdadına ve patronların talan siyasetine set çekecek, yeni mevziler kazanacağız.

•••

Belediyeler ve belediye meclisleri düzeyinde Saray Rejimine karşı verilecek güçlü bir hayır yanıtı, ondan kurtuluş umudunun yeniden inşa edilmesinde önemli bir uğrak olacaktır.

TİP'in yerel seçimlerdeki vizyonu sadece kazanılan belediyelerde halkın temel haklarını kullanmasını kolaylaştırmak değil, ayrıca halkı özne kılacak pratikleri örgütlemektir. Bu bağlamda, belediye meclislerine seçilecek her TİP'li üye, halkın çıkarlarının sözcülüğünü yapacak, sosyalist belediyecilik pratiklerinin belediye meclislerinde tartışılmasına ve kamuoyu oluşturulmasına öncülük edecektir. Yerel toplum kuruluşları ve inisiyatiflerin sözünü meclislere taşıyacak olan üyelerimizin bu meclislerdeki varlığı, yerelliklerimizde etkin muhalefetin başat koşulu olacaktır.

TİP olarak verdiğimiz sözü yineliyoruz; yerel yönetimleri baştan aşağıya halkın çıkarına yenileyecek, devlete ve topluma tırnağını geçirmiş rant ve çıkar ağlarını hep birlikte dağıtacağız. Birbirlerine düşman edilmek istenen insanların kucaklaştığı yerellikleri de hep beraber kuracağız.

Kent sakinlerine yaşamın içinde biçilen, "tüketen, tüketirken de kendisi işte, evde, yollarda tükenen" rolünü belediyelerle değiştirecek, toplumun kendi-

sini yeniden üretebilen, zenginleştirebilen, kültürel ve sosyal bir varlık olarak hissettiren çözümler üreteceğiz.

Hep beraber kazanacağımız belediyeler, Saray Rejiminden kurtuluş müca-
delemizin önemli bir kilometre taşıdır. Sosyalistlerin yöneteceği belediyeler,
bir daha böylesi bir karanlığa asla fırsat verilmeyeceği, halk düşmanlığının
bu denli bir cüretle kol gezmeyeceği günlerin müjdecisi olacaktır.

Ölürken değil, yaşarken kıymetimiz olsun diye bu sülale devrini bitirme za-
manıdır!

Ya Saray Rejiminin istediği yağma, kibir, düşmanlık, hukuksuzluk ve yobazlık
düzeni sürecektir ya da hak ve özgürlüklerimize, geçmişimize, geleceğimize,
doğamıza, düşlerimize ve zenginliklerimize sahip çıkacağımız yarınlar bizim
olacak.

Hırsızların, ihale simsarlarının, belediye belediye rant peşinde koşanların,
belediyeler tarafından iş gördürülen mafya ve çetelerin ve kamu kaynakla-
rıyla adeta fonlanan bin bir çeşit vakıfların, seçilmiş dahi olsa saltanat sürme
heveslisi başkanların devri son bulacak, halk yönetecek, halk iktidar olacak.

İnsanın insanı sömürdüğü, ezdiği, eşitsizliğin, paranın ve rantın hüküm sür-
düğü kapitalist düzene karşı mücadele veren TİP'in belediyecilik ufkunda
insanların daha adil, özgür, barış ve uyum içinde yaşadığı yaşam alanları
yaratmak vardır. Yerel yönetim programımızda emekçi halkın farklı kesimle-
ri, cinsleri, türleri ve diğer kültürel renkleri arasında adaletin, eşitleşmenin,
müşterekleşmenin, özyönetimin, doğayla uyumu vardır.

Yağmadan, hukuksuzluktan ve yobazlıktan usanmış yurttaşlarımızla, emek-
çilerle, bizimle yol arkadaşlığı yapacak tüm siyasi parti ve çevrelerle bu yolu
birlikte açacağız.

Saray'ın gerici ittifakına karşı Türkiye İşçi Partisi'nin senin oyuna, daha da
önemlisi mücadeleye yoldaşlığına ihtiyacı var!

I.

TİP'İN TEMEL SORUNLARA YAKLAŞIMI VE İLKELERİ

Yerel seçim bildirgesinde ele alınan başlıklara, belediye ve belediye meclisleri yetki sınırları dikkate alınarak çözümler üretilmiştir. Örneğin; sağlık politikaları konusunda merkezi hükümetin yapması gerekenlere, dolayısıyla TİP merkezi hükümeti kurduğunda hayata geçireceği sağlık politikasına bu bildirmede yer verilmemiştir. Bildirgemiz yerel yönetimlerin yetki alanlarındaki konulara odaklanmıştır. Bu bakımdan örneğin sağlığın tüm yurttaşlara parasız ve nitelikli bir hizmet olarak devlet tarafından sunulması fikrinden vazgeçmeden, yerel yönetimlerin bu başlıkta yapması gereken ve yapabileceği en temel noktalara odaklanılmıştır. Koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri çerçevesinde belediyelerin yapabilecekleri planlanmış ve politika programımıza alınmıştır. Aynı yaklaşım eğitim, istihdam, enerji, turizm vb. tüm başlıklarda da aynı şekilde değerlendirilmiştir.

Öte yandan sağlık, eğitim, istihdam, barınma, tarım, ekoloji, beslenme ve akla gelecek tüm başlıklarda merkezi hükümet ile yerel yönetimlerin yapması gerekenler iç içe konulardır. Partilerin bir konuda hangi politikayı izleyeceği yerel ve merkezi düzeyde ölçek, yetki alanı, vb. açılardan farklı olabilir, ancak konuya yaklaşımı değişmez.

Bu çerçevede TİP Yerel Seçim Bildirgesinde, plan ve politikalarımıza yön verecek ilkelerin altını çizmek önemlidir. TİP'li belediyelerin yapacakları TİP'in ülke düzeyinde izlediği politikaların yerel bağlamlar içindeki yansımalarıdır.

Türkiye İşçi Partisi'nin bu bildirmede somutlanan politikalarına yön veren ilke ve yaklaşımı 4 ana başlıkta ele alınmıştır.

1. Bütünlüklü ve Planlı Yaklaşım

2. Katılımcı Yaklaşım

3. Eşitlik İlkesi

4. Siyasal ve Sosyal Hakların Vazgeçilmezliği İlkesi

1.1 Bütünlüklü ve Planlı Yaklaşım

Türkiye’de yurttaşların eğitimden barınmaya, sağlıktan insan onuruna yaraşır bir gelir elde edebilmeye kadar tüm temel hakları gasp edilmektedir. Bu bir yandan insanların en temel ihtiyaçlarından mahrum bırakılmasına, diğer yandan da yerkürenin geri dönüşü olmayan tahribatına neden olan acımasız bir süreçtir.

Planlamayı dışlayan bu piyasacı zihniyet, kamuculuk ve hak karşıtı ezberlenmiş klişeleri propaganda ederek ulusal ve uluslararası kapitalist şirketlerin insafına bırakılmış bir düzen kurmuştur. Bu süreçte; kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi, eğitim ve sağlığın ticarileşmesi, devletin istihdam yaratıcı politikalarından çekilmesi, barınma hakkının gasp edilmesi, kentsel mekanların kâr ve rant hırsıyla talan edilmesi iç içe geçmiş bir ideolojik ve politik programın yansımalarıdır.

Türkiye’de kapitalizmin rantı ile doğanın tahribatı ve yurttaşların yaşadığı yoksunluklar arasında doğrusal bir ilişki söz konusudur. Türkiye İşçi Partisi bu bağlamda planlamayı kilit bir konumda değerlendirir. Türkiye İşçi Partisi, sorunların parçalı ve birbirinden ayırık değil, bir bütünlük içinde ele alınmasını temel bir yaklaşım olarak benimser. Örneğin eğitim sorunlarının çözümü, öğrencilerin ücretsiz bir öğün gıdaya erişme hakkıyla sağlık politikalarını da ilgilendirir, okullara ulaşım kentsel planlama ve istihdam sorunlarında da değişiklik ister. Bu bakımdan bütünlüklü ve bir planlı yaklaşım sorunların çözümü için temel alınmalıdır.

Günümüz teknolojik olanakları bir yerleşim biriminin olanakları, durumu ve ihtiyaçlarını saptamak ve takip etmek için tarihteki en gelişmiş noktadadır. TİP Bilim Kurulu ve Bilişim Büroları, belediyelerimizin bütünlüklü ve planlı politikalar geliştirmeleri ve hayata geçirmeleri için gereken altyapı desteğini hazırlamış durumdadır.

1.2 Katılımcı Yaklaşım

Türkiye İşçi Partisi’nin savunduğu, önerdiği, kazanmak için mücadele verdiği politikalar başta ilgili alan bileşenleri olmak üzere, tüm toplumun katıldığı karar ve denetleme mekanizmaları içinde hayata geçirilecektir.

Katılımcılık 5 yılda bir seçilenlerin politikaya karar vermesini sınırlayıp, politik karar süreçlerinin aşağıya doğru yayılması, yurttaşın daha çok konuda doğrudan karar süreçlerinde yer almasıdır. Bu bakımdan TİP, önerdiği politikaların üretiminden uygulamasına kadar tüm aşamalarda katılımcılık ilkesini merkeze alır.

TİP katılımdan özyönetimci bir yerel demokrasiyi anlamaktadır. Bu daha çok doğrudan karar mekanizmasının oluşturulması ve güçlendirilmesi demektir. Bu halkın örgütlü bir toplum olma sürecidir ve örgütlü bir halkı hiçbir kuvvetin yenemeyeceğinin deneyimleneceği bir süreçtir.

Başarılı ve işleyen bir dönüşüm için planlama ve bütünlüklü yaklaşım ne ölçüde vazgeçilmezse, katılımcı süreçler de o ölçüde elzemdir.

1.3 Eşitlik İlkesi

Parti programımızda da söylediğimiz gibi; “Tüm yurttaşların eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanma, barınma, ulaşım, iletişim ve insanlığın her tür bilgi ve kültür birikimine erişim gibi temel ihtiyaçları etnik köken, ulusal köken, ırk, din, mezhep, inanç, cinsiyet, cinsel yönelim, engellilik durumuna bakılmaksızın eşitlik temelinde” kamusal olarak karşılanmalıdır.

TİP için eşitlik ilkesi hem mevcut durumunun değerlendirilmesinde temel bir parametre hem de çözüm önerilerinde temel bir ilkedir.

TİP, ülkemizdeki mevcut yapının, kadınlara, LGBTİ+’lara, farklı inançlardan olanlara, başta Kürtler olmak üzere Türk olmayanlara, özetle Sünni-Türk-Heteroseksüel-Erkek olmayan herkese yönelik ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını hedefler.

Hem sosyal hem de diğer eşitsizlik biçimleriyle mücadele, TİP’li belediyelerin önemli ilkelerinden olacaktır.

1.4 Siyasal ve Sosyal Hakların Vazgeçilmezliği

Türkiye’de Anayasa ve pek çok yasada devletin “eğitim ve sağlık hakkını ücretsiz sağlamakla, istihdamı düzenlemekle ve yaşanabilir mekânsal düzenlemeleri planlamakla” mükellef olduğu beyan edilmekle beraber, hemen başka maddeler ile bu sorumluluklar “devletin olanakları ölçüsünde yapılır” ibaresiyle geri alınmaktadır.

TİP; temel hak ve özgürlüklerin herhangi bir gerekçeyle askıya alınmasını, ertelenmesini ya da bütçe, vb. gerekçelerle yerine getirilmemesini kesin olarak reddetmektedir. Bütçe başta olmak üzere tüm olanaklar, temel siyasal ve sosyal hakların sağlanması ile temel özgürlüklerin korunması için seferber edilmek zorundadır.

II.

ÖNCELİKLİ PLAN VE POLİTİKALARIMIZ

Türkiye'nin yönetsel yapısı tarihsel olarak merkeziyetçi olmakla birlikte, 1980 sonrası neoliberal kapitalist sistem içerisinde, içeriği piyasacı, özelleştirmeci, sermayenin öznelliğini güçlendirici biçimde doldurulan bir yerelleşme de belirli bir gerçeklik kazanmıştır. 12 Eylül darbesi ve ardından Anavatan Partisi (ANAP) döneminde belediyelerin imar düzenlemeleri alanındaki yetkileri artırılmış ve sorumluluk alanları genişletilmiştir. Bu dönemde belediyelerin önem kazanması, kentsel rantların görece daha geniş kesimlere (eşitsiz biçimlerde ve sağlıksız yapılaşma altında olsa da) açık tutulması yönünde bir etki yaratmıştır; ancak temelde piyasacı ve özelleştirmeci neoliberal politikaların yol açtığı tahribatı kısmen hafifletme ve bu yolla neoliberalizmin toplumsallaştırılması işlevini görmüştür.

2000'li yıllarda ise, yerel yönetimler sınıf ilişkilerinde çok yönlü ve kapsamlı bir dönüşümün temel direklerinden biri haline getirilmiştir. Siyasal İslamcı Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AKP) merkezi iktidara hâkim olma süreciyle örtüşen bu dönemde, yerel yönetimler/belediyeler bir taraftan mevcut piyasacı ve rekabetçi neoliberal düzene yerel demokrasi, katılım, yönetim ve sosyal yardım gibi söylemlerle yapılan rötuşun odağında yer alırken aynı zamanda İslamcılıktan devşirilen cemaatçilik, hayırseverlik, "eğreti kamusalılık" gibi yaklaşımlarla modern/seküler devlet-yurttaş ilişkisi ve sosyal hakların geriletilmesine hizmet etmiştir. Bununla birlikte, 2008 krizinin yol açtığı yeni koşullarda merkezileşme yönünde bir eğilimi güçlenmiş ve yerel yönetimler (il özel idareleri, belediyeler, muhtarlıklar) hem birbirleriyle hem de merkezi hükümetle ilişkilerinde otoriter bir işleyişin parçası haline getirilmiştir. Yakın tarihte ise muhalif belediyeler kayyum uygulamalarıyla işlevsizleştirilmiştir.

Özetle günümüz Türkiye'sinde belediyeler büyük ölçüde, neoliberal kapitalist düzenin temel direği haline gelen kentleri, piyasacı doğrultuda idare etmekle işlevlendirilmiştir; üstelik bu işlevi, yoksul ve emekçi sınıfların etkin politik müdahalesine kapalı olacak şekilde otoriter ve İslamcı biçimlerde yürütmektedirler.

Bu çerçevede; emekçi halkımızın eşitlik ve özgürlük mücadelesine önderlik etmeye çalışan Türkiye İşçi Partisi (TİP) yerel seçimleri yukarıda özetlenen tablonun hem yerel birimlerde hem de daha geniş ölçekte kökten değişimi için bir vesile olarak görmektedir. Doğal olarak TİP'in seçim siyaseti ve stratejisi yerel yönetimler için ilgi çekici bir başkan adayı çıkarmak ve seçim kazanmak şeklinde ele alınmamaktadır.

TİP'in yerel yönetimlerde iki temel önceliği olacaktır. İlki; barınma, ulaşım, beslenme gibi alanlarda kent halkının temel gereksinimlerini karşılamaya dönük toplu tüketim hizmetlerinin emekçi halkın erişebileceği şekillerde genişletilip yaygınlaştırılması. İkincisi; yaşadığımız kentleri üreten/var eden emekçi halkımızın (yerel) siyasal alanda söz ve irade sahibi öznelere dönüştürülmesi, sınıfsız ve sömürsüz bir düzen için seferber edilmesi, kendi politik mekanizmalarına sahip olması için gerekli toplumsal yapıların oluşturulması. Bunların yanı sıra, yerel ölçeğin ötesinde dinamikleri olan ekoloji ve iklim değişimi meselesi de her iki ilkeye de yön verecek genel bir belirleyen olacaktır.

Bu çerçevede TİP olarak yerel yönetimlere geldiğimizde acil ve öncelikli gördüğümüz aşağıdaki politika ve uygulamaları yerine getirmeyi taahhüt ediyoruz.

2.1 Halk Yönetecek

Yurttaşların; kendilerini ilgilendiren düzenlemelerin yapım sürecine, içeriğinin oluşturulmasından nihayete erdirilmesine kadar doğrudan katılımını sağlayacak, yeni iletişim teknolojilerinin de sağladığı olanakları değerlendiren demokratik katılım mekanizmalarını oluşturacağız. Yurttaşlık, son derece eşitsiz bir şekilde tasarlanan seçimlerde insanların beş senede bir oy kullanmasıyla sınırlı olmayacaktır.

Yerel seçimler sizlere "projelerini" sunarak podyuma çıkanlardan en alımlısını seçeceğimiz bir seçim değildir. Yerel seçimler podyuma halkın kendisinin çıkmasıdır. Belediye başkanları ve meclis üyelerimiz, seçimlerin hemen ardından yerel iktidar yetkilerini halkın oylarıyla belirlenecek Mahalle Meclisleri ile paylaşacağını ilan edecektir. Bunun için en kısa sürede karar alma süreçlerinde halkın doğrudan temsilini esas alan yeni teknolojilerle desteklenmiş özyönetim mekanizmalarını oluşturacağız.

Kamu kaynaklarının kullanımında, kamusal hizmetlerin sunumunda ve karar süreçlerinde hesap verebilirlik esas olacaktır. Halk yalnızca karar alma aşamasına değil, aynı zamanda uygulama ve izleme aşamalarına da dahil olacaktır.

Halkın yerel özyönetim deneyimi bağlamında ilk somut uygulama bütçenin oluşturulması ve öncelikli harcamaların belirlenmesinde gerçekleştirilecektir. Bu bağlamda meslek odaları ve uzmanların katılımıyla kent bütününe dair (kentsel gelişme, eğitim, sağlık, sosyal-kültürel gelişme, ekoloji ve iklim, iktisadi kalkınma, vb.) tematik-sektörel komisyonlar oluşturulacak ve Mahalle Meclisleri ile birlikte karar alma süreçlerine halkın doğrudan katılımını sağlayacağız.

2.2 Temel İhtiyaçlar Karşılancak

Yurttaşların eğitim, sağlık, ulaşım, iletişim, barınma, beslenme gibi temel ve zorunlu ihtiyaçlarının para, gelir, rant ya da kâr konusu olmaktan çıkarılması TİP'in en öncelikli politikasıdır. Bu toplumcu anlayışı yerel yönetimlerimizde,

belediyelerin yetki ve sorumluluğunda olan içme suyu, toplu taşıma, ısınma, barınma, ekmek, süt gibi temel gıda ürünlerinde ve internet kalemlerinde de tüm gücümüzle savunacak ve bu hizmetlerin ucuz, yeterli miktar ve kalitede, herkes için erişilebilir olmasına öncelik vereceğiz.

Bu çerçevede yerel halkın ihtiyaçlarını kâra konu olmayacak şekilde, yani sembolik fiyatlarla karşılayacağız. Bu sayede, son yıllarda hızlı bir yoksullaşma şoku yaşayan, barınma ve beslenme kriziyle karşı karşıya bulunan dar gelirli, ücretli emekçi halk kesimlerine daha iyi yaşam koşullarının sağlanabileceğini göstermeyi hedefliyoruz. Ayrıca, sosyal ve mekansal adaleti gözeterek, mahalleler arası uçurumları azaltmak, yoksul-emekçi-dar gelirli halkın yaşam maliyetlerini düşürmek temel hedeflerimiz arasındadır.

2.3 İmece Yaşam Merkezleri Kurulacak

Belediyecilik planlamamız da çözümlerimiz de mahalle ölçeğini temel alır. Temel ihtiyaçların karşılanması ve başta kadınların eviçi yeniden üretim ve bakıma ilişkin yüklerini toplumsallaştırmaya hizmet edecek bir uygulama olarak, her mahallede adı “İmece” olan dayanışmacı ortak yaşam merkezleri kuracağız. Gençler ve çocukların kendilerini var edebilecekleri olanaklarla donatılacak bu merkezler dayanışmacı toplumsal örgütlenme merkezleri olacaktır.

Bu merkezler, TİP’in yerel yönetim programında söz verilen hizmetlerin ve özyönetimci katılım ve denetim süreçlerinin ana birimleri olacaktır.

Her mahalle/semtte, içerisinde asgari olarak:

- Yemekhane/aşevi,
- Çamaşırhane,
- Kreş-çocuk odası,
- Derslik / Kütüphane, Etüt salonu
- Sağlık ve Psiko-sosyal destek ünitesi,
- Yerel / Kooperatif ürün satış ünitesi,
- Yerel Fırın / Pişirme ünitesi,
- Ev aletleri bakım-onarım işliği, vb.,

faaliyetlerin yürütülebileceği, ücretsiz internete erişime sahip ve kolektif yaşamın her boyutta nüvelerini taşıyan, **İmece Yaşam Merkezleri** kurulacaktır.

Bu merkezlerde yeterli sayıda/nitelikte belediye personeli istihdam edilecek, yönetimi ise Mahalle Meclisleri tarafından yürütülecektir.

2.4 Demokratik Planlama ve Kamuculuk

Günümüz teknolojik olanakları bir yerleşim biriminin olanakları, durumu ve ihtiyaçlarını saptamak ve takip etmek için tarihteki en gelişmiş noktadadır. TİP Bilim Kurulu ve Bilişim Büroları belediyelerimizin bütünlüklü ve planlı politikalar geliştirmeleri ve hayata geçirmeleri için gereken altyapı desteğini hazırlamış durumdadır.

Hırsızlığa, yolsuzluğa, asalaklığa, kamusal varlıkların yağmalanmasına, halkın borçlandırılmasına, ülkemizin kendi kendine yetemeyecek duruma düşürülmesine, tarımı ve hayvancılığı çökerten politikalara karşıyız. Yılların yağmasının hesabını soracağız, halktan çalınanları geri alacağız.

Doğrudan özelleştirilmiş ya da değişik biçimlerde özel sektöre devredilmiş temel hizmetleri (toplu taşıma, otopark, çöp toplanması, tanzim satış, halk ekmek, kreş, yaşlı bakımevleri, sağlık merkezleri, plajlar vb.), yeniden belediyeleştireceğiz. Halkın ihtiyaç ve çıkarlarına uygun biçimde yürütülecek bu hizmetleri; -hem kamu çalışanları ve imkanlarıyla hem de halkın kooperatif biçimindeki müşterek örgütlenmeleriyle gerçekleştireceğiz.

2.5 Sosyal Konutlar ve Toplumcu Kent Planlaması

İktidarın kentsel rantları yükseltmeye odaklı konut politikaları sonucunda büyük bir geçinme sorununa dönüşmüş olan barınma krizine acil çözümler geliştirmek için konut sorununu sosyalist yaklaşımla ele alacağız: Ucuz arsa üretimi, kiralık sosyal konut ve öğrenci yurdu yapımı, ortak-kolektif kullanım alanları üzerinden yaratıcı konut müşterekleşmesi çözümleri geliştirmek, konut kooperatifçiliğinin teşviki, vb. politikalarla kamucu mülkiyet biçimlerini içeren düzenlemelerle barınma hakkını sağlayacağız. Bu süreci de belediye-halk kooperatifleri, yerel barınma konseyleri ve yerel kredi kuruluşları kurarak sağlayacağız. Konut politikalarımızın odağında fahiş emlak fiyat artışları ile halktan göz göre göre gasp edilen kentleri halka geri verme anlayışı yatmaktadır.

Doğa katliamlarına, kentsel dönüşüm adı altında yağmaya, doğanın arsa olarak görülmesine, 'icraat' adı altında insana faydasız doğaya zararlı projelere, plansız, kontrolsüz ve denetimsiz kentleşmeye, kamusal alanlarımızın elimizden alınmasına, doğanın ve yeraltı-yerüstü varlıklarının enerji, madencilik ve turizm sektörü için yok edilmesine, bu varlıkların sonsuz bir kaynakmış gibi kâr hırsıyla hoyratça tüketilmesine, fosil yakıtlara dayalı enerji politikalarıyla karbon salımının körüklenmesine, iklim krizinin 'yeşil boyama' ile kapitalizmin oyun alanı haline getirilmesine, hayvanlara kötü muameleye karşıyız.

Kentsel mekânın kullanımında ve kentsel yaşamda kent güvenliği, kentsel kamusal hizmetlere ve mekanlara erişim, istihdam gibi konularda sorunlar yaşayan grupların kent ve yaşam haklarının garantisi olacağız.

Kentlerimizi özgün kılan sosyal-kültürel değerleri ve mekanları titizlikle koruyup, kent merkezlerinin başta AVM'ler olmak üzere tüketim odaklı düzenlemelerle şekillendirilmesine karşı duracağız. Kentin merkezi caddelerini ve meydanlarını, halkın karşılaşma, buluşma ve sosyalleşme mekanları olarak tasarlayacak, kültür merkezleri, sanat evleri, dinlenme alanları ile toplumsal içerikte zenginleştireceğiz.

2.6 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Çalışacağız

Belediye yönetim kademelerinde; erkek egemen hegemonyaya karşı, toplumsal cinsiyete ilişkin eşit temsil, eşit istihdam ve eşit ücret prensipleri geliştirecek ve titizlikle uygulayacağız.

Kadınların her alanda özgürleşmesine yönelik olarak kadın örgütleriyle birlikte ortak çalışmalar yürüteceğiz. Özellikle kadınların üzerine yıkılan bakım emeğine dayalı hizmetlerin geliştirilmesine öncelik verecek, İmece Yaşam Merkezlerinin yanında, kadın örgütlerinin denetiminde sığınma evleri oluşturacağız.

LGBTİ+ bireylere yönelik ayrımcılıkla mücadele edecek, LGBTİ+ bireylerin temel sorunlarına çözüm üretecek birimleri kuracak ve başta iş ihtiyaçları olmak üzere, temel hak ve ihtiyaçlarının karşılanmasında belediye olanaklarının güçlendirilmesine çalışacağız.

2.7 Koruyucu ve Önleyici Sağlık Hizmetleri Sunacağız

Yerel yönetimlerde sağlık alanındaki tüm uygulamalarımızı sağlığın herkes için temel bir hak olduğu ilkesiyle, halkın gereksinimleri ve öncelikleri doğrultusunda planlayacağız.

Sosyalist deneyimlerimiz ve birikimimiz ışığında hastalık ya da sağlığı bozan koşulları üreten değil, tüm canlıların sağlığını ve yaşamını geliştiren, koruyan ve önleyen sağlık uygulamalarıyla faaliyetlerimizi yürüteceğiz. İmar faaliyetlerinden çevre düzenlemelerine kadar yaşam alanlarımıza dair her türlü girişimi halk sağlığı perspektifi ile değerlendireceğiz.

Yurttaşlarımızın sağlıklı beslenebilmesi için gıda güvenliğine önem vereceğiz. Üretim sürecinden dağıtıma kadar olan tüm aşamalarda etkili denetim mekanizmaları oluşturacağız. Sağlık bilgisinin toplumsallaşması ve doğru bilgiye erişim hedefiyle sağlık eğitimleri düzenleyeceğiz. Salgın düzeyine ulaşmış uyuşturucu madde bağımlılığına karşı adımlar atacağız.

Güncel sağlık ihtiyaçlarının tespiti için belediye bünyesinde birimler kurup, düzenli ev ziyaretleri gerçekleştireceğiz.

İmece Yaşam Merkezleri bünyesinde yemekhaneler ve fırınlar kurarak, yurttaşlarımızın sağlıklı gıdaya erişimini sağlayacağız. Yoksulluk kaynaklı dengeli ve yeterli beslenme eksikliklerine karşı harekete geçeceğiz. Yerel yönetim bölgesindeki bütün okullarda, en az birer öğün sağlıklı ve parasız yemek dağıtacağız. Mahalle Meclisleri üzerinden ilişki kurarak okullarda dağıtılacak öğünler ve diğer gıda destek programları için yerel üreticilerle birlikte çalışacağız.

2.8 Gıda Egemenliği ve Tarımın Geliştirilmesi

Yerel yönetim sınırları içerisindeki başta tarım olmak üzere tüm üretim faaliyetlerini; çalışma koşulları, ekolojik etkileri ve kolektif yararı gözetilen prensipler çerçevesinde destekleyeceğiz. Neoliberal yarışmacı yerel ekonomik kalkınma anlayışının karşısında, gerçek anlamda yerel/toplumsal kalkınma örneği oluşturacağız.

Ülkemizin yeniden kendi kendine yeter bir tarım ülkesi olabilmesi için belediye olanaklarını seferber edecek, küçük üreticiyi birbiriyle rekabete girmeden, doğru planlanmış bir üretim-dağıtım-satış-tüketim zinciri içinde destekleyecek ekipman parkları ve bilgi desteği üniteleri kuracağız. Yeterli, dengeli ve sağlıklı gıdaya erişimin bir hak olduğundan hareketle, yerel tarımın agroekolojik prensiplerle planlanmasına olanak yaratacak, ürünlerin belediyelerce alınması ve başta çocuklar ve gençlerin beslenmesi için kullanılmasını sağlayacağız.

Bu süreçte ülke ölçeğindeki eşitsizlikler ve farklılıkların bir engel oluşturmaması için başta TİP'in yönettikleri olmak üzere devrimci-demokrat-halkçı belediyelerle personel, araç ve finans ihtiyacına yönelik iş birliği ve dayanışma modelleri geliştireceğiz.

2.9 Herkes İçin Spor, Kültür ve Sanat

7'den 70'e halkın bütününe sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle buluşmasına vesile olacağız.

Her semtte kurulmasına destek vereceğimiz bir dizi yeni dernek, spor kulübü, halk okulu, sokak tiyatrosu, gezici festival, kültür-spor-oyun-hobi evi-halk bostanları gibi kolektifler, merkez ve mekanlarla halkın müşterek yaşam kültürüne destek vereceğiz.

Yerelerde canlı, yurttaşların hayatını zenginleştirecek, coşkulu, dayanışma içerisinde kültür ve sanat festivallerini yapacak ve destekleyeceğiz.

2.10 Yerel Yönetim Emekçileri İnsanca Yaşayacak ve Çalışacak

TİP sömürüye, işsizliğe, yoksulluğa, taşeron işçiliğe, güvencesiz, güvenliksiz, kuralsız ve esnek çalışmaya, çocuk işçiliğine karşıdır. TİP'li Belediyeler bütçesini düzenlerken halkın temel ihtiyaçlarının karşılanması ve çalışanlarının insanca yaşaması için gerekli ücretin ve şartların sunulmasını iki temel prensip önceliği saymaktadır.

Çalışanların görev ve sorumluluklarını keyfilikten çıkarıp, yönetmelik ve yönergelerle kurallara bağlayacak, halkın denetimine açacağız. Cinsiyet eşitsizliğini giderecek personel politikası izlenecek, ücret adaleti sağlanacak, bu yaklaşımı dezavantajlı gruplar için de genişleterek sürdüreceğiz.

İşyerinde çalışanların birimlerinde kararların demokratik biçimde alınması için kurullu çalışma özendirilecek, şeflerin, amirlerin diğer çalışanlarla ilişkisi demokratikleştirilecektir.

2.11 Gençleri Umutlu, Çocukları Mutlu Kentler

Hayatın en büyük coşkusu hak eden gençler ve çocuklardan öğrenecek, yaşlıların onlar adına karar verdiği bir yerel yönetimin karşısında, sözlerini sözümüz kılacağız.

Gençlerin ve çocukların eşit eğitim hakkını politikalarımızla destekleyeceğiz. Gençlerin kültür, sanat ve düşünce alanındaki yaratıcılığında yararlanacağız. Sokaklarımızda, kamusal alanlarda çocukların ölçeğini, boyutunu, erişilebilirliğini gözeteceğiz.

Gençlerin yaşadıkları yeri sevdiği, beslendiği ve beslediği kentimizi kuracağız. Spor, oyun, eğitim, eğlence mekanları yaratacağız, geliştireceğiz.

III.

TEMEL POLİTİKA BAŞLIKLARIMIZ VE PLANLARIMIZ

3.1 Yaşanabilir Mekanlar İçin Demokratik Planlama

- Sosyalist kentleşme anlayışıyla, kentlerimizi kullanım değeri-sosyal yaşam alanları olarak, özyönetimsel ölçeklerde yeniden planlayıp, toplumsu, ekolojik, cinsiyet eşitlikçi ve müşterekleşmeci bir bakışla yeniden inşa edeceğiz.
- Yerelliklerdeki ve her geçen gün daralan kamusal ve müşterek alanların çoğaltılması için çalışacağız.
- Belediye hizmetlerini özelleştirip, geniş emekçi sınıfların ihtiyaç duyduğu kolektif hizmetleri pahalılaştıran, sunması gereken hizmetleri kendi personeliyle üretip sunmak yerine, taşeronlardan, müteahhitlerden tüccarlardan satın almayı tercih eden neoliberal belediyecilik anlayışının karşısında olacağız.
- Bölge planlarında; doğayı odağına koyan, ekolojik alanların korunması hedefli olarak kritik doğal eşikler ve kentsel kullanımlar yeniden konumlandırılacak; bu yönde amaç, hedef, strateji ve politikalar belirlenecek, kademelendirilmiş alt ölçekli planlarla bütünleştirilecektir.
- Betonların arasına sıkışmış parklar değil, parkların içerisinde kentler kuracağız.
- Kentsel alanlarda konut-iş alanları, konut-eğitim alanları ve sağlık hizmetlerine ulaşımı en uygun hale getirecek, enerji tüketimini azaltıp, iklim krizi etkilerini ve afet risklerini azaltacak, yapısal ve mekânsal dönüşümün planlama ve programlanmasını sağlayacağız.
- Kentsel dönüşümde, yapısal bir mecburiyet oluşmadıkça, güçlendirme ve restorasyon ilkesini benimseyecek, dönüşümün yoğunluk artışına gidilmeden ada ölçeğinde ele alınması sağlanacak, dönüşüm sırasında ise sosyal ve kültürel değerlerin ve kent hafızasının korunmasını esas alacağız.
- İmar haklarının bir siyasi pazarlığın konusu olmasına, siyasetin finansmanı için kullanılmasına karşı çıkacağız.
- Kendi evini güvenli hale getirmek isteyen yurttaşların, kolektif biçimde kooperatiflerle yaratacağı çözüme destek sağlayacağız.

- Belediyelerimizde kamusal denetimin önemli bir unsuru olan TMMOB tarafından yapılan mühendislik-mimarlık denetim hizmetini zorunlu kılacağız.
- Güvenli ve sağlıklı çevreleri planlayıp var etmek için politika geliştirirken meslek odaları, üniversiteler, dernekler, dayanışmalarla birlikte ve mahalle meclisleriyle hareket edeceğiz.
- Kentlerimizin belleğini, emekçilerin ortak üretimi olan tarihi kent merkezlerini ve tarihi-kültürel ve doğal varlıklarımızı afet risklerine karşı özgünlüğü ile koruyup yaşatacağız.
- Üzeri kapatılan, beton ile doldurulan; ancak her yağışta kendini gösteren derelerin üzerini açacak, su taşkın alanlarını bilimsel olarak tespit edecek ve koruyacağız.
- Yerel su politikasının merkezine, temiz suya erişimin temel bir insan hakkı olduğu anlayışını kurumsallaştıracacağız. Belediye uhdesinde bulunan içme suyu kaynaklarının özelleştirilerek satılmasına, kiralanmasına engel olacağız. İçme suyu rezerv alanlarını koruyup, musluktan akan suyun içilebilir olmasını sağlayacağız. Kente sağlanan içme suyu değerlerini, periyodik olarak belediye sitesinden yayınlayacağız.
- Türkiye’de kentlerin emekçi, yoksul, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, göçmen/mülteci ve hayvan dostu birer kent haline gelebilmesi için, öncelikli olarak tüm bu gruplar hakkında ayrıştırılmış veri ihtiyacını, hem niceliksel hem de niteliksel araştırmalar yoluyla gidereceğiz, Kent Bilgi Sistemlerini kuracağız.
- Kentsel mekanlarımızı ve kamu yapılarımızı domine eden, yeniden canlandırma/ihya adı altında Türk-İslamcı tek tip mimarlık üslup özelliklerinin kötü birer taklidi olan üretimin önüne geçeceğiz. Özgün, yaratıcı, kamusal mekâna hizmet eden, kent ve toplum belleğini gözetten mimari yapıların tasarlanmasını destekleyeceğiz.
- Parklar içerisinde ticari olarak kiraya verilen işletmeleri, belediye tarafından kurulacak ve fiyat tarifesi maliyetleri karşılayacak sağlıklı ve nitelikli biçimde hizmet verecek bir formata dönüştüreceğiz.
- Bitkisel materyal üretimi açısından yerel halk ile kooperatifler aracılığıyla bitki cinsi, üretim tarzı ve ürün kalitesi standartlaştırılarak, belediyeler kendi üretim iştiraklerini kuracak, var olanları kamu yararına geliştireceğiz.
- İklim krizi göz önünde bulundurularak peyzaj alanlarında bakım ve sulama maliyetleri azaltılacak, yapılacak sulama ve bakım faaliyetleri sulama öncelikli planlanarak, yağmur suyu hasadı ve kompost kullanımı gibi ekolojik yöntemlere öncelik vereceğiz.
- Belediyenin ruhsat, iskân sahasında bulunan tüm yapı ve mevcut iş yerlerinin engelsiz hale gelmesi için evrensel tasarım ilkelerini esas alarak çalışmalar yapacağız.

- Çocukların ve gençlerin sağlıklı ve nitelikli alanlarda oyunlar oynamasını, spor yapmasını sağlayacağız.
- Kamusal alanlarda her iki ebeveynin de kullanabileceği çocuk bakım odalarını hayata geçireceğiz.
- Belediyedeki imar süreçlerinin (plan hazırlık, onama, askı, itiraz, vb.) belediye meclis kararlarının halka dijital teknolojilerden destek alarak ve anlaşılır bir dille duyurulması, böylece imar süreçlerine dair halk ile yerel yönetim arasındaki bilgi asimetrisinin ortadan kaldırarak imar süreçlerinin toplumsallaşmasını sağlayacağız.

3.2 Barınma Sorununu Yenilikçi Sosyal Konut Modelleriyle Çözeceğiz

Bugün Türkiye emekçilerinin bir numaralı sorunu geçim sıkıntısıysa onun en büyük nedeni, iktidarın kendi çevresi ve yandaşlarını kolay yoldan zenginleştirme, milli gelirden yandaşlara daha pay aktarmanın mekanizmasına dönüştürdüğü kentsel rantların artışına yüklenme politikası sonucunda emlak fiyat ve kiralarda yaşanan astronomik artıştır. Ücret ve maaşlardaki artışlar gerçek enflasyonun altında erirken, konut fiyatlarındaki bu fahiş yükseliş halkın büyük çoğunluğunu yoksullaştırmasının yanında, ciddi bir barınma kriziyle karşı karşıya bırakmıştır. Konutun bir rant aracı olmasının önüne geçip, barınma sorununun çözümü için;

- Önceliği bireyleri konut sahibi yapmaya değil, konut piyasasına emekçi halkın çıkarına müdahale etmeye veren bir sosyal konut düzenini kurmayı;
- Konutu spekülatif bir yatırım aracı olmaktan çıkartmanın ön koşullarından biri olarak bu sosyal konutları mülkiyeti belediyede kalacak şekilde ihtiyaç sahiplerine kiralamayı;
- Kirası asgari ücretin dörtte birini aşmayacak biçimde belirlenecek bu konutların zamanla, sosyal karakterini yitirip, fiilen belli ailelerin sürekli konutuna dönüşmesini engellemek için daha fazla ihtiyaç sahibinin bu tür sosyal konutlara erişimini sağlayacak bir rotasyon sistemini geliştirmeyi;
- Her konut projesinde kullanıcıların özel alanlarını gözeterek, özellikle çocuklu-çocuksuz bekarlar, çocuksuz aileler, emekliler için aynı konutta daha fazla kişinin paylaşımlı-ortak mutfaklı konut biçimlerini özendirme-yi;
- Belediyenin kendi mülklerinin envanterinin çıkartılıp, uygun olanları ortak kullanım alanlı çok sayıda barınma birimine dönüştürmeyi;
- İhtiyaç sahiplerinin barınma sorununu çözerken, sosyal konutların müstakbel kiracılara tahsisini ihtiyaç, yeterlilik, güvenlik, erişilebilirlik, dezavantajlı grupların korunması ilkeleri ışığında yapmayı;
- Emlak piyasasına toplumcu müdahalemiz boş tutulan konutların kamusal teşvikler gibi önlemlerle kiracıların kullanımına açılmasıyla kullanılabilir durumda olmayan konutların yenilenmesini de içerecektir.

Yeterli maddi olanaklara (arsa, inşaat maliyetleri ve parasal kaynak) sahip olunan yerelliklerde temel hedefimiz, sosyal konut tasarım ve üretimini kolektif bir barınma modeliyle hayata geçirmektir. Bu açıdan, 1920'ler Viyanası'nda sosyalist belediyecilik anlayışıyla emekçi halk-sınıf kesimleri için inşa edilen, özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında Almanya, Fransa, İsviçre, İngiltere gibi ülkelere yayılan ortak yaşam ve kullanım alanlarıyla (avlu, çay bahçesi, toplantı salonu, oyun bahçesi, kreş, sergi, sahne, bostan, kamelya, mangal köşesi vb.) zenginleştirilmiş sosyal konut modellerini baz aldığımızı belirtmek isteriz. Bu anlamda insanların evlerin içi kadar dışını da severek kullanacakları yaşam alanları inşa etmeyi kritik önemde görüyoruz. Çevremize bu gözle baktığımızda, bunlardan bir kısmının halihazırda ülkemizdeki lüks veya yazlık sitelerin pek çoğunda mevcut olduğunu görürüz. TİP'li Belediyeler bunu geniş emekçi kesimlerin "Ortak Lüksü" yapmanın mümkün olduğunu göstermeyi hedefleyecektir.

- Konut politikalarının belirlenmesinde, kendine özel bir bürosu ve sekreteryası olan ve düzenli aralıklarla toplanan bir barınma konseyi oluşturulacaktır. Belediye yönetimine yol gösterecek tavsiye kararları alacak bu konseyde, belediye yönetimi ve meclisinden temsilciler, ilgili meslek odalarından, yerellikte en fazla üyesi olan sendikalardan, kiracı ve mahalle güzelleştirme derneklerinden temsilciler yer alacaktır.
- Sosyalist belediyelerimiz örgütlü ve kolektiflerin parçası haline getirerek özneleştirdiği yerel halkı yanına alarak, iki yıldan uzun süre boş tutulan konutların kamulaştırılması, elde edilecek gelirin yeni kurulacak ve siyasi iktidardan özerk tüzel kişiliğe sahip bir barınma fonuna aktarılmasını, oturlan konut dışında kalan her bir konut için artan oranlı gelir ve emlak vergisi alınıp, bu fona aktarılmasının, kira artışlarına yasal sınırlar getirilmesi, mülk sahipleri ve emlakçıların bu sınırları ihlal etmesinin önüne geçilmesinin mücadelesini verecektir.
- Belediyelerimiz ayrıca, taşınmaz malların sahiplerinin arsa spekülasyonu ile elde ettikleri zenginliği, kent halkına kazandırmak için en pahalı arsaların olduğu bölgelerden başlayarak, düzenli aralıklarla rantsal değerlendirme vergisi almayı da gündemleştirecektir.

3.3 Afet Yönetimi

- Yerel yönetim olarak ilk etapta afet risklerini belirleyecek, afet yönetim planlarımızı hazırlayacak, bu planları yurttaşların bilmesini sağlayacağız. Sel, orman yangını, deprem, heyelan gibi afetlerin karşısında ne yapacağını bilen yerel yönetim için hazırlıklı olacağız.
- Afet riskli alanlarda yaşayanlar, riski en yüksek olanlardan başlayarak, etaplar halinde, kamu mülkiyetinde olan rezerv konutlara geçici olarak yerleştireceğiz. Kullanılmayan, boş konutları rezerv konut kapsamına alacağız. Rezerv konut olmayan yerlerde rezerv konut inşa edeceğiz. Riskli alanları bütüncül bir planlamayla güvenli yerleşim alanlarına dönüştüreceğiz.

- Afet kriz planları hazırlayarak, göstermelik tatbikatlar değil, deprem ülkesinde yaşayan nüfusun, afet anı ve sonrasında yapacakları konusunda eğitimi, hayata geçireceği dayanışmacı örgütlülüğün temelini atılması için mahalle afet gönüllü ağlarını kuracağız.
- Hızla, bilimsel olarak yeni afet toplanma alanlarını yaratacak, alanları halka yaygın biçimde duyuracağız. Geçici barınma alanlarını belirleyip imar planlarına işleyeceğiz. Acil durum yollarının her gün ve her saatte açık olmasını sağlayacağız.
- Afetleri “doğal”, “kader”, “fıtrat” diyerek kendi kamusal sorumluluklarından kaçmak isteyen, afet toplanma alanlarını satan, ranta teslim eden yöneticilerden hesap soracağız.

3.4 Ekolojik Boyut Her Politikamızda Temel Bir Unsur Olacaktır

- Yalnızca insan odaklı yaklaşımların ötesinde, tüm canlıların bir arada yaşayabileceği, kent-doğa ilişkisini doğru yöneten kent planlama yaklaşımını benimseyecek ve gezegenimizin güzelliğini yalnızca parası olan ayrıcalıklı kesimlere değil, tüm emekçilere hissettirecek kentsel mekanlar tasarlayacağız.
- Sanayi tesisleri ve ulaşım faaliyetleri, karbon salımı, atık yönetimi ve gürültü bakımından kamu adına denetleyerek fiziki yaptırımları hızlı ve etkili bir biçimde uygulayacağız.
- Evsel, tıbbi, sanayi, vb. birçok türde atık üreten kentlerde yerel yönetimler, bu atıkların öncelikle azaltılması, sonrasında toplanması, ayrıştırılması, uygun yöntemlerle değerlendirme ve bertarafının yapılması ve tüm bu süreçlerin yönetmeliklere uygun biçimde planlanması ve denetlenmesi üzerine çalışmalar yürütülmelidir.
- Kent içi hava kirliliği ve karbon salımını asgari düzeyde tutmak için kent içi ulaşımında bisiklet ve yaya ulaşımına uygun, raylı sistemler başta olmak üzere toplu taşıma ulaşım planları uygulayacak, kent içi araç yoğunluğunu azaltacağız.
- Evsel ve sanayi atık sularının arıtılması için en üst düzey fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma tesisleri kuracak, kimi kıyı bölgelerinde bir atık su bertaraf yöntemi olarak uygulanan, arıtmadan “derin deşarj” yönteminin kesinlikle uzak duracağız.
- Kent içerisinde kişi başına düşen aktif/pasif yeşil alan miktarını artıracak, yaban hayatın gelişimini sağlayacak göçmen ve yerleşik türlerin bir arada yaşayacağı ekosistemlerin gelişmesi için alanlar bırakacağız.
- Kentleri azami yağış miktarı göz önüne alınarak kurgulayacak, afetlere karşı güvenli kentler için mavi yeşil altyapı sistemleri ile ekolojik tabanlı şehircilik modelini benimseyeceğiz. Kentlerin planlanmasında ekolojik dokunulmazlıklar, coğrafi bellekler, iklim değişikliği etkilerini öncelikli gözeteceğiz.

- İmar barışı, parsel bazlı özel plan hükümleri gibi uygulamalarla plansız, denetimsiz, güvensiz, sağlıksız imar faaliyetlerinden derhal vazgeçecek, özellikle kıyılarda yaklaşma mesafelerine riayet edilmeyerek yapılan yapıları kaldıracak ve yapılaşmaya kapatacağız. Kıyıları mutlak koruma alanları olarak belirleyeceğiz. Bunun yanı sıra dere yataklarında, afet, biyoçeşitlilik ve ekolojik koridorları gözeterek yapılaşma yasağı getireceğiz.
- Doğal yaşam alanlarına ve tarımsal faaliyetlere tehdit oluşturan ya da oluşturma potansiyeli taşıyan enerji, altyapı, madencilik ve turizm proje ve faaliyetlerinin belediyelerce verilen ruhsatlarını iptal edecek, faaliyetlerini durduracağız. Yerel halkın bu faaliyetlere karşı mücadelesinin en öndeki destekçisi olacağız.
- Sulak alanların korunması ve sürdürülebilir kullanımını sağlamayı amaçlayan uluslararası bir sözleşme olan Ramsar Sözleşmesi'ni (Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme) esas kabul edeceğiz. Ekosistemin biyoçeşitliliği en yüksek ve en kırılgan alanları olan sulak alanları mutlak koruma alanları yapacağız.
- Taşkın ve heyelanı önlemek için yağmur suyunu tutacak, debisini yavaşlatacak ve yeraltı sularına kavuşmasını sağlayacak yeşil sünger altyapı sistemlerini kuracağız. Bunun yanında, imar planlarında, doğal geçirimli yüzeylerin artırılması için açık yeşil alan miktarlarını arttırarak birbirine bağlı bir sistem olarak kurgulayacağız.
- İmar faaliyetlerine kurban edilmek istenen mera, zeytinlik ve ormanlık alanları dokunulmaz kılacak ve yapılaşmaya kapatacağız.
- Sulak alanlar, dereler ve tüm su havzalarını titizlikle koruyacak ve onaracağız.
- Dünyamız şimdiden yakıcı sonuçlarını görmeye başladığımız iklim değişikliği sürecine girmiş bulunmaktadır. Geri dönüşü olmayan noktaya gelmeden ivedilikle yapılması gereken şey, düzensiz-şiddetli hava olaylarının ve doğal afetlerin sıklığını artıran iklim değişikliğinin ana nedenlerini ortadan kaldıracak adımlar atmaktır. Bu doğrultuda fosil yakıtların kullanımını sınırlandıracak gerçekçi önlemler alınmalıdır. Ancak bunlar suni ve yama yapmaya yönelik geçici, salt teknik yöntemleri ile değil ekolojik tabanlı, toplumsal etkileri de gözetilen, bütünlüklü çözümler ile gerçekleştirileceğiz.
- Toplu taşıma ve belediye hizmeti sağlayan araçların elektrikli araca dönüştürülmesi için gerekli çalışmaları yapacağız.

3.5 Koruyucu ve Önleyici Sağlık Hizmetleri Sunacağız

- Yerel yönetimlerde sağlık alanındaki tüm uygulamalarımızı, sağlığın herkes için temel bir hak olduğu ilkesiyle, halkın gereksinimleri ve öncelikleri doğrultusunda planlayacağız. Sosyalist deneyimlerimiz ve birikimimiz ışığında, hastalık ya da sağlığı bozan koşulları üreten değil, tüm canlıların

sağlığını ve yaşamını geliştiren, koruyan ve önleyen sağlık uygulamalarıyla faaliyetlerimizi yürüteceğiz.

- İmar faaliyetlerinden çevre düzenlemelerine kadar, yaşam alanlarımıza dair her türlü girişimi halk sağlığı perspektifi ile değerlendireceğiz. Kentlerimizi ve ortak yaşam alanlarımızı, öncelikli sağlık sorunlarını gözeterek ve sağlığı geliştiren bir anlayışla yeniden planlayacağız.
- Herkesin sağlığı özünde sağlıklı, güvenli yaşam ve çalışma koşulları, çevre, ulaşım, barınma, yeterli ve dengeli beslenme, temiz içme ve kullanım suyu gibi faktörlere bağlıdır. Yerel yönetimlerde bunu yerine getirecek, organize edecek ve toplum temelli sağlık programları ile yurttaşları sağlığı geliştirme süreçlerine aktif olarak katacağız.
- Yurttaşlarımızın sağlıklı beslenebilmesi için gıda güvenliğine önem vereceğiz. Üretim sürecinden dağıtıma kadar olan tüm aşamalarda etkili denetim mekanizmaları oluşturacağız.
- Belediye bünyesinde kurulacak birimlerin sahadaki çalışmalarının yanı sıra gıdaların besin ve enerji değerleri, mikrobiyolojik ve kimyasal analizlerini de titizlikle yapacağız.
- İmece Yaşam Merkezleri bünyesinde yemekhaneler ve fırınlar kuracak, yurttaşlarımızın sağlıklı gıdaya erişimini sağlayacağız. Yoksulluk kaynaklı dengeli ve yeterli beslenme eksikliklerine karşı harekete geçeceğiz. Yerel yönetim bölgesindeki bütün okullarda en az birer öğün sağlıklı ve parasız yemek dağıtacağız. Mahalle Meclisleri üzerinden ilişki kurarak, okullarda dağıtılacak öğünler ve diğer gıda destek programları için yerel üreticilerle birlikte çalışacağız.
- Tüm boyutlarıyla çevre kirliliği ile mücadele edeceğiz. Hava, toprak ve su kirliliğine karşı düzenli ölçümler, raporlama faaliyetleri ve denetimler gerçekleştirip, çevre sağlığını geliştirmek için yurttaşlarımızın da aktif bir parçası olduğu etkinlikler organize edeceğiz. Olası kirlilikleri ilk anda engellemek için erken uyarı sistemleri geliştireceğiz.
- Atık yönetimini halkın sağlığına en uygun şekilde, bilimsel yöntemlerle ve geri dönüşüm odaklı gerçekleştireceğiz. Altyapı açısından mevcut eksiklikleri hızla giderecek, ekolojik uyumlu yeni teknolojileri kullanıma sokarak atık yönetiminin her aşamasını en etkili biçimde sürdüreceğiz.
- Gerek belediye emekçileri gerekse diğer iş kollarında çalışan emekçiler için, işçi sağlığı ve iş güvenliği protokollerinin eksiksiz biçimde uygulanmasını sağlayacağız. Yerel yönetim ölçeğindeki tüm olanaklarımızı iş cinayetlerinin ve iş kazalarının önlemesi için seferber edecek, yapılacak denetimler ve bilgilendirmeler ile bu konudaki farkındalık düzeyini arttıracacağız.
- Salgın düzeyine ulaşmış uyuşturucu madde bağımlılığına karşı adımlar atacağız. TİP, uyuşturucu bağımlılığının toplumsal bir sorun olduğu bilincinden hareketle, çözümünü de toplumda arayacaktır. Uyuşturucu madde

bağımlılığı konusunda gruplara özel (ebeveyn, genç, vb.) eğitim programları düzenleyeceğiz. Bağımlılığın kök nedenlerine odaklanan sosyal destek programları geliştirecek, Mahalle Meclisleri ile koordineli şekilde bu programları hayata geçireceğiz. Rehabilitasyon merkezlerine erişimi kolaylaştıracak, rehabilitasyon merkezleri olmayan bölgelerde ise yeni rehabilitasyon merkezleri kurmak için girişimlerde bulunacağız.

- HPV aşısı için uluslararası kurum ve STK'lerle eşgüdüm içerisinde, ücretsiz HPV aşı hizmeti sağlayacağız.
- HIV'nin damgalama ve ayrımcılık konusu olmasından çıkarılması için yapılacak kamusal bilgilendirme, farkındalık kampanyaları yürüteceğiz.
- Sağlık bilgisinin toplumsallaşması ve doğru bilgiye erişim hedefiyle sağlık eğitimleri düzenleyeceğiz. Toplantı, atölye, panel, sempozyum gibi halkın katılımına açık etkinlikler, geleneksel kitle iletişim araçları, internet ve sosyal medya vb. tüm araçları kullanarak toplumun bütün kesimlerine ulaşacağız.
- Yerel yönetimler bünyesinde, sağlık emek ve meslek örgütleri temsilcilerinin bulunacağı sağlık kurulları/konseyleri oluşturacak, yerel yönetim bölgesindeki öncelikli sağlık sorunları, toplum temelli sağlık programları, birinci basamak sağlık hizmetleriyle eşgüdüm, sağlık eğitimleri, olağanüstü durumlara hazırlık gibi bütün başlıklara dair çalışmaları sağlık kurulları/konseylерinin danışmanlığında ve Mahalle Meclisleri ile koordinasyon içerisinde yürüteceğiz.
- İflasın eşiğine gelmiş mevcut sağlık sisteminin mağdur ettiği hiç kimseyi yalnız bırakmayacağız. Sağlık hizmetlerine ulaşımında zorluk çeken yurttaşlarımız için nakil desteği sağlanması, tıbbi malzemelere ulaşımın kolaylaştırılması, olağanüstü durumlara hazırlık, evde sağlık ve sosyal bakım hizmetleri gibi acil çözüm bekleyen sağlık gereksinimlerine yönelik uygulamaları hayata geçireceğiz. Güncel sağlık ihtiyaçlarının tespiti için belediye bünyesinde birimler kurup düzenli ev ziyaretleri gerçekleştireceğiz.

3.6 Gıda Egemenliği ve Bağımsızlığı için Tarımı Yeniden Canlandıracağız

- Emek ve ekoloji dostu bir tarım-gıda sisteminin planlanabilmesi için yerel envanter çıkarıp haritalayarak ihtiyaç ve sorun analizi yapacağız. Bu analizler sonucunda belirlenecek sorunların çözümüne ve ihtiyaçların karşılanmasına yönelik muhtarlıklar ve yerelde oluşturulacak meclisler aracılığıyla, katılımcı bütçe oluşturacak ve toplumun yaygın refahını gözeteceğiz.
- Yapılan çalışmaların sonuçları ile tarım arazilerinde periyodik yapılacak toprak, su, hava ölçümlerini belediyenin internet sitesinden yayınlayacağız.
- Kimyasal gübre ve pestisit (tarım zehri) kullanımını azaltacağız. Bunun

için belediyelerimiz bir yandan bu kimyasallara alternatif olabilecek kompost, vermikompost gibi organik gübreler, yararlı böcek (predatör), feromon tuzak ve doğal ilaçlar gibi biyolojik ve biyoteknik bitki koruma preparatlarını üreterek çiftçilere dağıtımını sağlayacak, diğer yandan çiftçilerin orta vadede bu girdilere ihtiyacını azaltacak uzun vadede ise tamamen ortadan kaldıracak agroekolojik uygulamaları teşvik edecek ve destekleyeceğiz.

- Tarımsal üretimde şirketlere bağımlılığın yüksek olduğu alanlardan bir diğeri de tohumluk, fide, fidan gibi girdilerdir. Bu girdilerin hem çiftçiler tarafından müşterek ve örgütlü üretimini teşvik ederek destekleyecek hem de belediye aracılığıyla üretimler yaparak dağıtacağız.
- Çiftçilerin daha yüksek verim elde edebilmelerine yönelik çiftçi katılımlı islah programları yürüteceğiz.
- Küçük çiftçilerin ekonomik gerekçelerle teknoloji kullanımını düşük düzeyde kalmaktadır. Çiftçi örgütleriyle yapılacak protokoller çerçevesinde ortak makine parkları kurularak özellikle küçük çiftçilerin teknolojiden yararlanmalarını sağlayacağız.
- Belediye kadrosunda tarım, gıda ve hayvancılık konularında uzmanlıkları bulunan meslek mensupları istihdam edilerek bu uzmanların yereldeki küçük çiftçiye ücretsiz danışmanlık ve rehberlik hizmeti vermesini, denetim hizmetlerinin doğru ve sağlıklı yürütülmesini sağlayacağız.
- Belediyelerimiz kır-kent arasındaki fiziki ve sosyal mesafenin azaltılması ve yeni bir kır-kent ilişkisinin tesisi için üretim ve tüketim kooperatiflerine, yerel üretici pazarlarına, topluluk destekli tarım gruplarına ve diğer tarım-gıda inisiyatiflerine sorunları ve ihtiyaçları çerçevesinde destek sunacak, küçük çiftçilerden ve çiftçi örgütlerinden kamusal alımlar yapacak ve kent tarımının çeşitli biçimlerini destekleyeceğiz.
- Belediyelerimiz, gıda meclislerinin ve gıda konseylerinin kurulmasını teşvik edecek, kentlerde özellikle yoksul kesimleri, işçileri ve çocukları tehdit eden “gizli açlık” ile mücadele edeceğiz.
- Köylerin mahalleye dönüşmesi süreciyle birlikte köy tüzel kişilikleriyle her türlü taşınır-taşınmaz varlıkların ve başta meralar olmak üzere müşterek alanlarını yitiren yerleşim birimlerinin kırsal mahalle statüsüne geçişlerini destekleyecek, varlıklarının ve müştereklerinin yönetimini amacı dışında kullanmamak kaydıyla kırsal mahallelere bırakacağız.
- Mevsimlik tarım işçileri tarım-gıda zincirinin temel aktörleri arasında yer almaktadır. Ancak tarım işçilerine insanca yaşam ve çalışma koşulları bugüne kadar sağlanamamıştır. Belediyelerimiz bu sorunun yaşandığı ve sorumluluk alanına giren yerlerde tarım-gıda zincirinin ayrılmaz özneleri olan mevsimlik tarım işçilerinin ulaşım, barınma, eğitim, sağlık, güvenlik gibi yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik birimler oluşturacak ve bu birimler aracılığıyla sorunların çözümüne doğrudan müdahil olacağız.

- Gençler ekonomik, sosyal ve kültürel gerekçelerle kırdan ve tarımdan uzaklaşmaktadır. Belediyelerimiz, kamu yatırımlarına önem verecek, gençlere yönelik eğitim ve mesleki gelişim programları düzenleyecek, kaynak desteği sunacak, internet erişimi başta olmak üzere tarım teknolojilerine ulaşımlarını kolaylaştıracak uygulamaları hayata geçirecek, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetleri kırsal alanlara taşıyarak kır-kent ayırımının ötesine geçecek ve göçü önlemeye yönelik politikaları hayata geçirecek; gençlerin kırsal alanlardaki örgütlü ve ortak ekonomik faaliyetlerini destekleyecektir. Kırsal alanlarda sosyal hizmetler, özellikle eğitim ve sağlık politikalarını, yeniden yapılandıracak, kırsal nüfusun tamamının bu hizmetlere eşit erişimini sağlayacağız. Kırdan toplumsal ve kültürel yaşamı yeniden yapılandıracacağız.
- Belediyelerimiz, Birleşmiş Milletler Köylülerin ve Kırsalda Çalışan Diğer İnsanların Hakları Deklarasyonu kapsamındaki hakların sağlanması ve korunması için çalışacağız.

3.7 Bütçe: Gelirler Giderler ve Öncelikler

- Belediyelerimiz, çalışanlarının insanca yaşayabilmesi için gereken ücretler ve temel hizmetlerinin sağlıklı şekilde yerine getirilmesini sağlayacak maliyetler dışında kalan bütçesini öncelikle yurttaşların temel ihtiyaçlarının karşılanması programına ayıracağız.
- Belediyelerin ihtiyaç duyduğu ölçekte bir bütçeye sahip olabilmesi için tasarruf sağlanacak başlıklar ve gelir artırıcı olanakların saptandığı bir planlama ile hareket edeceğiz.
- Yolsuzluk, bu kaynakları en çok emen bir yöntemdir. Yolsuzluk denince akla ille de kaynakların “usulsüz” veya yasadışı bir şekilde aktarılması gelmemeli. Yolsuzluk, artık yasal ve usulüne uygun yapılmakta. Örneğin kaldırımların sık sık yenilenmesinde yandaş müteahhit kollanmayabilir, ihale düzgün olabilir fakat bu da bir yolsuzluktur ve kaynakları tüketici bir etkidir.
- Tasarruflar noktasında dışarıdan alınacak hizmet ve ürün alımları azaltılarak yerel kaynaklara öncelik veren bir yaklaşım benimsenecektir.
- En çok harcamalara neden olan belediye dış alımlarında özkaynakların yaratılması sağlanacak, ilgili ürün ve hizmeti üretecek belediye iştirakleri kurulması hedeflenecektir.
- Bütçe kullanımı, öncelikleri yerel yönetim programımıza uygun olmak kaydıyla yapılacaktır.
- Bütçenin denetimi halkın en geniş kesiminin dahil olduğu denetim mekanizmaları ile yapılacaktır.
- Gelir giderlerin düzenli periyotlarla halka açıklanması sağlanacaktır.
- Yerel yönetimlerin gelirlerini, mümkün olduğunca geliri fazla olandan çok, düşük olandan az ya da hiç almadan çoğaltacağız.

3.8 Belediye Emekçileri İnsanca Yaşayacak!

- Seçilecek belediye başkanlarından ve meclis üyelerinden başlayarak, tüm belediye çalışanları işçi sınıfının birlikte mücadele pratiklerini geliştireceğiz.
- Kadro tipi ne olursa olsun tüm işçilere eşit işe eşit ücret uygulayacağız.
- Tüm belediye emekçilerinin grev, toplu sözleşme ve örgütlenme özgürlüklerini güvence altına alacağız.
- Çalışma hayatında toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanacak! Kadın istihdamını arttırıcı pozitif ayrımcılık uygulamalarını geliştireceğiz. Regl izni vb. hakları tanıyacağız.
- Ücretli ve ücretsiz ebeveyn izinlerini arttıracacağız.
- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün, çalışma yaşamında şiddet ve tacizin önlenmesi amacı taşıyan 190 sayılı Sözleşmesine uygun düzenlemeleri yapacağız.
- Belediyede çalışan işçilerin çocukları için gündüz bakım evleri, kreşler açacak, açılacak kreşlere kabulde önceliği kadın işçilere tanıyacağız.
- Belediyelerde %4 olan zorunlu engelli istihdamı oranını yönetim inisiyatifiyle %10'a çıkaracağız.
- Belediye yapılarını erişilebilir hale getireceğiz.
- İstihdam, terfi ve unvan değişikliklerinde cinsiyet eşitliğini, ayrıca eğitimi ve deneyimi esas alan liyakati sağlayacağız.
- Çalışma saatlerini kademeli olarak azaltarak haftalık 35 saate indireceğiz. Çalışma sürelerini ücret kaybına yol açmaksızın azaltarak istihdam yaratacağız.
- Belediye tarafından yapılacak/yaptırılacak işlere ilişkin; işçi ve halk sağlığını dikkate alan, çevreyi gözetken malzeme ve teknoloji kullanacağız.
- İşçilerin sağlığını korumak için güvenli bir çalışma ortamı, ergonomik çalışma gereçleri, uygun giysi, koruyucu ekipman vb. sağlayacağız.

3.9 Kadın Merkezli Bir Düzenleme Mümkün

- Yeni işe alımlarda belediye çalışanları için cinsiyet kotasını en az %30'a çıkaracak ve her yıl bu oranı artırarak eşit temsiliyeti hedefleyeceğiz.
- Tüm birimlerde tam gün hizmet veren kreşler planlayacağız.
- Kadınların çalışma haklarını düzenleyecek, regl ve doğum izni gibi hakların her belediyede kabul edilmesi için çalışacağız.
- Mahalli düzeyde meslek eğitimleri, bilgi ve beceri geliştirme kursları açacağız.
- Kadın Kooperatiflerinin kurulmasını destekleyeceğiz.
- Evde üretime katılan kadınların satış olanakları için kanallar yaratacak ve bu konuda kadınlara eğitim ve danışmanlık hizmeti vereceğiz.

- Belediye mülkiyetinde olan sosyal konut üretimleri çoğaltacak, kadınların ev sahipliği oranını artıracak düzenlemeler yapacağız.
- Erişilebilir ve sağlıklı yurtların inşa edilmesi, bu yurtlara yerleşimde kadın öğrencilere öncelik verilmesinin takipçisi olacağız.
- Çocukların, özel ihtiyaçlı bireylerin ve yaşlıların bakımı için güvenilir, düzenli, nitelikli, kâr amacı gütmeyen ücretsiz hizmet veren bakım merkezleri açmak ve işletmek belediyenin sorumluluğudur. Hem kadının toplumsal hayata, üretime, siyasete katılmasının önün açılması, hem ücretsiz ev içi emek sömürsünün durdurulması, hem de bakım ihtiyacı olan bireylerin nitelikli kamusal hizmetlere erişimini yerel yönetim ölçeğinde gidereceğiz.
- Kadına yönelik şiddet, taciz, zorla veya erken evlilik, vb. konularında bilgilendirme eğitimleri yapacağız.
- Kadınları cinsel sağlık konusunda bilgilendirecek, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların tespiti için ücretsiz tarama testleri sunacağız.
- Kadınlara hizmet sunan belediye çalışanlarına toplumsal cinsiyet eşitliği ve kapsayıcı dil eğitimleri verilmesini sağlayacağız.
- 8 Mart ve 25 Kasım günlerinde ulaşımı kadınlar için ücretsiz yapacağız.
- Yol, park, otobüs durağı, kamu binalarının çevrelerini geceleri daha iyi aydınlatacağız.
- Kadına yönelik erkek şiddetine karşı verilen mücadelede kadınların temel güvenlik ve yaşam hakkının korunması için kadın ve çocuk sığınma evleri, kadın danışma merkezleri, temel psikolojik destek hizmetlerinin göçmen kadınların ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak kapsayıcılık ve çok dillilik esaslarına uygun olarak ücretsiz ve ulaşılabilir şekilde verilmesi hedeflenecektir.
- Belediye içinde cinsel taciz, fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddet, ayrımcı söylem gibi sorunların çözümüne yönelik, denetim kurulları mekanizmaları kuracağız.

3.10 LGBTİ+ Yurttaşlarla Birlikte Eşit Bir Kent Hayatı İnşa Edeceğiz

Belediyeler ve yerel yönetimler LGBTİ+ yurttaşların da hizmet verdikleri toplumun bir parçası olduğu yaklaşımına sahip olmalıdır. Temel yurttaşlık hakları kapsamında sunduğu hizmetleri düzenler ve örgütlerken, LGBTİ+ haklarının insan hakları olduğunu göz önünde bulundurmalıdır.

Belediye çalışmalarında LGBTİ+'ların gözetileceği yerel yönetim çalışmaları için aşağıdaki önerileri hayata geçirmeye çalışacağız.

- Belediyelerin yeterli personelin ve gerekli bütçenin sağlandığı bir toplumsal cinsiyet eşitliği birimi kuracağız.
- Belediye çalışanlarına LGBTİ+ hakları ile ilgili eğitim vereceğiz.

- Yaşlı LGBTİ+’lar için destek mekanizmalarını kuracağız.
- Belediye birimlerine dair iş ilanlarında, işe alım ve terfi süreçlerinde LG-BTİ+ çalışanlara herkesle eşit fırsat tanınması için politika geliştireceğiz.
- LGBTİ+’ların istihdamını teşvik eden politikalar oluşturacak, istihdam ofis ve birimlerini kuracağız.
- Meslek edindirme kurslarının LGBTİ+’ların katılımını da teşvik edecek şekilde düzenleyeceğiz.
- Belediyeye ait sosyal destek, şiddetten koruma mekanizmalarının LG-BTİ+ yurttaşları da dikkate alarak düzenleyeceğiz.
- Sağlık, bakım ve sosyal hizmet politikalarının düzenlenmesinde LGBTİ+ yurttaşların ihtiyaçlarını gözeteceğiz.
- Sağlık tarama çalışmalarında LGBTİ+ yurttaşların cinsel ve genel sağlık-larını gözeteceğiz.
- Ayrımcılıkla mücadele için belediyelerle yerel etkinlikler düzenleyeceğiz.
- Görünürlüğe katkı açısından LGBTİ+’ların görünür görevlerde istihdam edilecek, iletişim araçlarında topluma seslenme alanlarında LGBTİ+’lara yer vereceğiz.
- Belediyenin ulaşım hizmetlerinde cinsiyet kimliği gözeterek, trans yurttaşların TC kimlik cinsiyeti uyuşmazlığı nedeniyle ulaşım hak kaybı yaşamaması için önlemler alacağız.
- LGBTİ+’ların yararlanabileceği psikolojik destek mekanizmalarını kuracağız.
- Üniversite öğrencisi LGBTİ+’lar için güvenli yurt imkanı sağlanması için çalışılacağız.

3.11 Çocukları Mutlu Kentler Kuracağız

- TİP’in yönettiği yerelliklerde çocuk işçi çalıştırmayacağız.
- Yalnızca çocukların parklarında oyun oynayabildikleri bir kent yaratmayacak, aynı zamanda kentleri birer oyun alanına dönüştüreceğiz.
- Ebeveynlerin çocukları için güvenlik ve gelecek gibi kaygılarının yerine, geleceğe umutla baktıkları bir yerel yönetim anlayışı için hep beraber çalışacağız.
- İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerine günde en az 1 öğün yemek vereceğiz.
- Mahallede açılacak kreşlerde önleyici sağlık hizmetlerini sağlayacak; gerekli tedbirleri alacak ve düzenli sağlık taramaları yapacağız.
- Kreşlerden başlayarak, her yaş grubundan çocuklarımızı ve gençlerimizi kent yönetimine dahil edecek, çocuk meclisleri kurarak; park, spor tesisi, sokak sağlıklılaştırma, vb. hizmetlerin üretim sürecinde karar verici hale getireceğiz.

- Yerel yönetimlerin işleyişine ilişkin engellilik, yaş, cinsiyet, dil farkları dikkate alınarak tüm çocukların bilgilendirilmesini, çocukların yaşam alanlarına ilişkin sorunlarını dile getirmesini, çözüm önerilerinin planlanması ve yürütülmesinde sorumluluk üstlenmelerini ve bütçe harcamalarının karar sürecine dahil olmalarını sağlayacak bir yönetimi benimseyeceğiz.
- Kamu kaynaklarının etkin kullanıldığı dayanışma faaliyetlerini örgütleyecek, çocukların ve gençlerin ihtiyaçları doğrultusunda “kitap takas pazarı”, “oyuncak kütüphanesi”, “kostüm/kıyafet kütüphanesi”, “oyuncak atölyesi” vb. gibi dayanışma alanları kurarak, toplumsal dayanışma ve beraberce yaşama pratiklerini hayata geçireceğiz.
- Kentte yapılacak çocuk oyun alanları, doğayla uyumlu malzemelerle imal edilecek, tek düze bireyci oyun oynatma anlayışını terk ettirecek, renkleriyle ilgi çeken değil niteliğiyle cazibe alanları haline gelecek oyun bahçeleri kuracağız.
- Çocukların ve gençlerin, müzikten sinemaya, baleden tiyatroya, resimden heykele, kültürün ve sanatın her alanında gelişim sağlayabilmelerine olanak sağlayacağız.
- Amatör branşlar başta olmak üzere spor, çocukların ve gençlerin günlük yaşam pratiği haline getirilecek, ulusal ve uluslararası spor müsabakalarına katılım için gerekli tüm imkanı ve olanağı sağlayacağız.
- Afet bilincinin gençlerde ve çocuklarda gelişimi için çalışacağız.
- Yerleşim alanlarında güvenlik tedbiri olarak; çocuklar için tehlike oluşturabilecek yerler (açık kuyu, çukur, sivri demir, kesik tel örgü, trafo, temas edilebilir kablo ağı, zemindeki çukurlar vb.) için önlem alacağız.
- Çocukların ve gençlerin farklı engellilik durumları (görme, işitme, ortopedik, konuşma güçlüğü çeken, psiko-sosyal) gözetilecek; rampa sistemleri, korkuluklar, yönlendirmeler, ışıklandırmalar gibi mekansal engelliliği ortadan kaldıracacağız.
- Başta çocuk istismarı olmak üzere, şiddetin her biçiminin yerellik ölçeğinde dahi olsa silinmesi için mücadele edeceğiz.
- Çocuklarla ve gençlerle çalışacak emekçilerin, gerekli formasyona sahip olmasını sağlayacağız.
- Çocuk haklarına ilişkin yetişkin bilgilendirme birimleri kuracak; yetişkin ve ebeveynlere eğitim ve psiko-sosyal destek sağlayacağız. .
- Mevcut yasal düzeneğin çocuk hakları üzerindeki etkisini inceleyecek, yerelliklerdeki etkileri üzerine çalışacağız.
- Doğrudan çocuklara yönelik hedefleri somut göstergelerle izleyecek ve çocuk temelli özel bütçe yapacağız.

3.12 Gençleri Umutlu Kentler Kuracağız

- Gençler için yerel yönetime etkin katılım sağlayabilecekleri, sosyal medya ve dijital iletişim araçlarını etkin kullanacağız.
- Belediyeler tarafından ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerine yönelik olarak okullarda günlük birer öğün öğle yemeği desteği sağlanacaktır. Bu destek, özellikle ekonomik olarak dezavantajlı olan öğrencilere yönelik olacak ve her öğrencinin sağlıklı bir şekilde beslenmesini sağlamak amacıyla planlanacaktır. Bu sayede, eğitim ve beslenme arasındaki bağ güçlendirilecek ve öğrencilerin ders performansları ile beslenme düzeyleri arasında pozitif bir ilişki kurulacaktır.
- Üniversite ve lise öğrencilerinin, ders çalışmalarına olanak sağlayan ve 24 saat hizmet sağlayacak “İmece Yaşam Merkezleri”nde kütüphane, aşevi, etüd merkezi, çamaşırhane, ücretsiz internet hizmeti sağlayacağız.
- İnatçı genç yurttaş kartları: Gençliğin siyasal ve sosyal katılımını artırmak amacıyla, öğrenci olup olmamalarından bağımsız olarak sahip olabilecekleri kartlar yoluyla kent içi ulaşımında A(13-25) grupları için ücretsiz erişim ve B(26-30) grupları için %50 indirimli erişim sağlayacağız. İlgili kartlarla; belediye uhdesinde bulunan, müzelere ücretsiz, belediye tesislerinden indirimli faydalanma sağlayacağız. Kentte yapılacak tüm sosyal kültürel etkinliklerde, biletler belediye tarafından satın alınarak, gençlerin katılımını teşvik etmek için indirimli etkinlik bileti sağlayacağız.
- Gençlik birimleri, afet, pandemi vs. gibi koşullarda gençlerin akran erişimini kolaylaştırmak, ihtiyaçlarının tespitini ve karşılanmasını sağlayacak sosyal hizmetlerin fiilen akranları tarafından karşılanmasına imkan yaratmak, afet ve kriz yönetimi çalışmalarına katılarak afet sonrası iyi hallerinin korunmasını ve güçlenmelerini kolaylaştırmak, afet ve risk azaltma kültürünün yeni jenerasyonlarda kalıcılışmasını sağlamak için gençliğe yönelik kriz ve afet yönetimi ve sosyal hizmet eğitimi vereceğiz. Mahallelerde gençlik afet birimleri kuracağız.
- Üniversite yerleşkelerinin olduğu ilçe ve mahallelerde kurulmak üzere, maddi imkanları kısıtlı gençlere öncelik tanınan, barınma alanları oluşturacağız.
- Aile içi şiddet, istismar, ayrımcılık, tarikat baskısı ve nefret suçuna maruz bırakılmış gençlik için sığınma merkezleri kuracağız.
- Gençlerin, zanaat, eğitim, kültür sanat, spor, tasarım, dijital ve teknoloji vb. alanlarında başarılarını teşvik etmek amacıyla burslar vereceğiz.
- Belediye sınırları içinde ikamet eden ve üniversite okuyan gençlerin geçimini sağlamak amacıyla burs vereceğiz.
- Gençlerin yerel siyasete katılımını, gençliğin ihtiyaçlarına kendi çözümlerini üretme olanaklarını ve gönüllü aktivitelerini güçlendirmek için kent konseyi düzeyindeki gençlik meclislerinin; mahalle, üniversite ve lise düzeylerinde temsilcilerden oluşacak şekilde genişletecek ve gençlik mec-

lisi temsilcilerini belediye meclisinin gençlik spor komisyonunun doğal üyesi haline getireceğiz.

- Genç LGBTİ+ bireyler için belediyelerin iş bulma süreçlerinde iş birliği yaparak meslek edinme ve istihdam konusunda destek vermesi, koordinasyon merkezleri ve atölyeler aracılığıyla meslek öğrenme ve topluma katkı sağlama imkanları sunması gibi önlemleri içeren kapsamlı destek politikaları geliştireceğiz.
- Gençlerin eğitim hayatlarında güvenli ve düzenli ulaşımını sağlamak amacıyla, özellikle öğrencilerin yoğun olduğu mahalle ve okul çevrelerinde toplu taşıma seferleri sıklaştırılacak ve güvenli duraklar oluşturulacaktır.
- Belediyenin sorumluluğunda bulunan yurt ve benzeri alanlarda da sağlıklı beslenmeyi teşvik etmek amacıyla vegan ve vejetaryen yemek çeşitleri oluşturulacaktır. Bu çeşitlilik, farklı beslenme tercihlerine saygı duyulmasını sağlamanın yanı sıra, sağlıklı ve sürdürülebilir bir yaşam tarzını desteklemeyi hedeflemektedir.

3.13 Tüm Canlıların Haklarını Koruyan ve Güvenle Yaşadıkları Bir Kent

- 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun başta 6. maddesi olmak üzere yüklediği görevleri yerine getirmek için çalışacağız.
- Av cinayettir. Av adı altında hayvanların öldürülmesi, hayvanların dövüş-türülmesi ve türlü biçimlerde eziyet edilmesi yasaklanacaktır.
- Belediyelerde yeteri kadar veteriner istihdam ederek kısırlaştırma programı yapacağız.
- Bölgedeki lokantalarla iş birliği yaparak bakımevinde mutfak oluşturarak sağlıklı mama üreteceğiz. Planlı, takip edilen beslenme noktaları oluşturacağız.
- Yereldeki hayvan korumacılar, dernek ve dayanışmalarla koordineli çalışmak esasımız olacaktır.
- Yeşil alanlarda hayvanların soğuktan ve sıcaktan korunabilmeleri için gölgelikler, kulübeler tasarlayacağız.
- Çocuklara hayvan hakları konusunda yapılacak eğitici programlarla insan dışındaki canlılara sevgi ve sorumluluğun, hayvanların yaşam hakkına saygının birlikte gelişimini aşılacağız.
- Tüm bakımevlerinin kapıları, ziyaretçilere ve gönüllülere açık olacaktır. Bakımevleri bulunan belediyelerin şeffaf çalışmasını sağlayacağız.
- Bakımevi olmayan ama hayvan nüfusu yoğun olan bölgelerde kısırlaştırma merkezleri açacağız.
- Dağlara, ormanlara, kırsala bırakılarak hayvanların kendi kaderlerine terk edilmesi kabul edilemez. Kısır ve küpeli olmayan köpekler, Hayvanları Koruma Kanunu'nun 6.Maddesi gereği, medeni ve bilimsel şartlarla ba-

kımevinde kısırlaştırılıp, aşılı olarak ve küpelenererek alındığı yere geri bırakılmalıdır.

- Hayvanların bir meta gibi üretimi ve ticareti yasaklanacaktır. Petshopları ve merdiven altı üretim yapan, yurtdışından kaçak yollarla cins hayvan getiren yerleri tespit edip kapatacağız.
- Belediye sınırlarımız içinde havai fişek kullanımını yasaklayacağız.

3.14 Engelliler İçin Erişilebilir Bir Kent

- Sosyalist bir yönetim anlayışıyla engelli yurttaşlar için temel amaç kaliteli bir yaşam sağlamaya yönelik çalışmalara ağırlık verilerek engelli bireylerin kendilerine güvenen, üreten ve bağımsız yaşayabilen bireyler olabilmeleri olmalıdır.
- Engelli ve yaşlı bireylerin toplumsal yaşama uyumlarının ve katılımlarının sağlanması için bireysel gelişim, eğitim ve gereksinimlere önem verilmelidir. Yerel politikalar ve hizmetler düzenlenirken engelli ve yaşlı, tüm özel gereksinimli bireylere danışılmalı ve bu süreçlere aktif olarak dahil edilmelidir.
- Kent bilgi sistemi kapsamında, mahalle, ilçe ve il düzeyinde yaşayan engelli ve yaşlı yurttaşların belirlenmesi, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve engelin birey üzerindeki etkisi gibi demografik özellikleri ile sağlık ve destek ihtiyaç haritalarının çıkartılacaktır.
- Yerel yönetimlerin çeşitli kademelerinde görev almaları desteklenecektir.
- Belediye bünyesinde engelli ve yaşlı komisyonları kurulacaktır.
- Belediye hizmetleri ve etkinliklerinde farklı engelli gruplarını destekleyecek alternatif iletişim araçlarının yaygınlaştırılması, belediyelerde işaret dili tercümanlarının çalıştırılacaktır.
- Belediye binalarına ve kamusal alanlara evrensel tasarım kriterlerine uygun biçimde erişilebilirlik sağlanacaktır.
- Kaldırımların genişliği, çöp kutularının oluşturduğu daralmalar, hissedilebilir yüzeyler, rampalar gibi var olan sorunların çözümüne yönelik müdahalelerin yapılacak, tabelalar uygun şekilde düzenlenecek, bariyerler, tümsekler, mazgalların uygun şekilde düzenlenmesi sağlanacaktır.
- Toplu taşıma araçlarının erişilebilir olması. Duraklarda, yazılı uyarı, bilgilendirme olan her alanda seslendirme yapılacaktır.
- Yeterli sayıda engelli nakil aracıyla yurttaşın ihtiyacı giderilecektir.
- Engelli ve yaşlı bireylerin mümkünse yaşadıkları apartmanın önünde ya da sokağında araç park yerleri sağlanacaktır.
- Evde bakım hizmetlerinin arttırılması için bakım personeli yetiştirilecektir.
- Psiko-sosyal destek hizmetlerinin arttırılması ve ihtiyaç halinde evlerde sunulması için çalışma yapılacaktır.

- Engelli ve yaşlı bireylerin, aile üyelerinin, yerel yönetimlere bağlı tüm personelin ve genelde de toplumun her kesiminin katılımına açık çalıştay, seminer ve konferans gibi eğitici etkinlikler düzenlenecektir.
- Belediye bünyesinde açılan tüm kursların engelli ve yaşlı bireyleri de kapsamı sağlanacaktır.
- Belediyenin %4 olan zorunlu engelli istihdamı oranı yönetim inisiyatifiyle %10'a çıkarılması için çalışma yapılacaktır.
- İstihdam ofislerinin engelli bireyleri de kapsamı ve ihtiyaç duydukları destek sağlanacaktır.
- Restoran, kafe, kütüphane, park, sinema, tiyatro, spor tesisi, yüzme havuzu, bar gibi sosyal tesisler her tür ve düzeydeki engelli ve yaşlı bireyler için erişilebilir olması için gerekli kontroller ve düzenlemeler yapılacaktır.
- Yakın çevresinde bakacak kimsesi bulunmayıp; evinde ekonomik ve sağlık problemlerinden dolayı yemek pişiremeyecek durumda olan engelli ve yaşlı bireyler için destek sunulacaktır.
- İşletme ruhsatları verilirken sadece bina güvenirliliği açısından değil kurulan engelli komisyonları tarafından erişilebilirlik açısından da denetlenmesi sağlanacaktır.

3.15 Kent Sakinlerine Aktif Yaşlanma Hizmetleri Sağlayacağız!

Bugün ülkemizin pek çok irili ufaklı kentinde nüfusun yaşlanması söz konusudur. Bu durum genç nüfusun ülke içinde veya dışında gurbette olduğu küçük kentlerde olduğu kadar büyük şehirlerin birçok mahallesinde karşımıza çıkan bir gerçekliktir.

- Yerleşim yerlerinde 55-60 yaş üstü insanlarımızın bilgi ve tecrübe birikimlerini kent hayatına daha fazla dahil edecek ve yıllar geçtikçe artan bakım ihtiyaçlarını karşılayacak çok boyutlu ve çok biçimli bir aktif-sağlıklı yaşlanma programı geliştireceğiz.
- Emekli ve yaşlıların el becerilerini ortaya koyacakları, onları üretken kılacak hobi evleri-bahçeleri-atölyelerin yanı sıra, toplum yararına işler yapacakları gönüllü faaliyet ağlarına dahil olabilecekleri imkanları yaratacağız.
- Yaşlıların evinde bakım, yaşlı bakım merkezinde gündüz veya yatılı bakım, dönemsel-periyodik esnek bakım gibi çok biçimli bakım hizmetleri sağlayacağız.
- Bakım hizmetlerinin merkezi olması için nüfusu 10 bine kadar olan kentlerimizde bir vakıf kurup, bu vakfın uhdesinde bir Yaşlı Bakımevi kurulmasına ön ayak olacak, arsa, araç-gereç, malzeme ve personel katkısı sağlayacağız.
- Nüfusu 10 binden fazla olan kentlerimizde ise, nüfusu yaşlanan mahallelerden başlayarak, belediyelerimizin uhdesinde Aktif Yaşlanma Merkezleri kuracağız.

3.16 Başka Türü Bir Turizm Mümkün!

- Doğayı, insanı ve iklim değişikliğini dikkate alan, yerelin çok katmanlı değerlerini bütüncül değerlendirecek yerel ölçekli Turizm Master Planları yapılacaktır.
- Bir yanda turizm ekonomisinin yerel faydasını diğer yanda yerel toplum-turist etkileşimini artırırken yerel halkın gündelik yaşamını bozmayacak (fiziksel, sosyal-kültürel) maksimum turist sınırları, taşıma kapasiteleri belirlenecektir.
- Yerel halkın turizmde istihdamı ve küçük aile işletmelerinin teşvik edilmesi için Belediyeler üzerinden teşvikte, istihdamda, tedarikte öncelikler, kolaylıklar ve özendirme sağlanacak; turizm gelirlerinin yerel halkın lehine artması ve yerelde kalması için düzenlemeler yapılacaktır.
- Turizm bölgesinin planlama ve yönetimi için yerel halkın katılımını sağlayan dinamik kurullar oluşturulacaktır.
- Sahillerin kullanımı halka açılacak (Anayasamız 43. Maddesi ve 3621 sayılı Kıyı Kanununa göre: “Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır.
- Halkın denizden ve kumsallardan yararlanmasına engel olan denizin içine giren iskeleler, tesisler, vb. gibi özelleştirme ve imtiyazlara son verilecektir.
- Turistik bölgelerdeki Belediye tesisleri yaygınlaştırılıp işlevlendirilerek halkın dinlenme ihtiyacının karşılanması sağlanacaktır.
- Belediye tesislerinde halkın kaliteli ve eşit hizmetten yararlanması sağlanacaktır.
- Yerel doğal ve kültürel varlıkların keşfi, korunması ve geliştirilmesi için çalışmalar yapılacaktır.
- Turizm tanıtımı, insanı, yerelliği ve sürdürülebilirliği odak noktasına alan temalar üzerinden yapılacaktır.
- Turizm tesislerinin (özellikle konaklama işletmelerinin) doğayı, çevreyi kirleten atık uygulamaları denetim altına alınacak; filtrasyon ve çevreye zararlı olmayan malzeme ve teknikler zorunlu hale getirilecek; turizm işletmelerinin ekolojik uygulama ve standartlara katılımları sağlanacaktır.
- Turistik bölgelerdeki aşırı ticarileşme, tesisleşme, doğal alanların turizme tahsisi vb. sorunlar halkın lehine çözülecektir.
- Tarihi kentlerin müzeleşmesinin önüne geçilecek, kültür turizminde tüketimi değil öğrenmeyi, anlamayı, yorumlamayı ve deneyimi merkeze alacak politikalar geliştirilecektir.
- Turistin yerele olan maliyetlerini (gürültü, kirlilik, yoğunluk ve kalabalık vb. gibi) azaltacak alt ve üst yapı uygulamalar yapılacaktır.

- Bölgedeki ayırt edici yerel kimliği ve kültürlere yönelik ilginin dayanışmacı turizm modelleriyle deneyimlenmesi teşvik edilip geliştirilecektir.
- Zanaat ve el sanatları ile yerele dayalı ürünlerin üretimi ve satışı teşvik edilecek; Kadın kooperatifleri ve yerel dayanışmacı üretim dağıtım uygulamaları için Belediyeler mekân, maddi kaynak vb. sağlanacaktır.
- Kadın istihdamının yoğun olduğu turizm bölgelerinde toplumsal cinsiyet ofisleri açılarak, kadın emekçilere dönük hak gaspı, kötü muamele ve tacizle mücadele edilecektir.

3.17 Herkes için Spor, Her Çeşit Spor!

- Türkiye’de spor planlı bir yaklaşımla hak ettiği yere getirilecektir: Spor politikaları, müstakil ve gündelik çözümler yerine ancak eğitim, sağlık, beslenme, kent politikalarıyla birlikte bütünlük içinde ele alınarak belirlenecektir.
- Başta çocukların ve gençlerin beslenme koşulları kamusal olanaklarla yeterli hale getirilecek, spor herkes için teknik ve fiziki olarak erişilebilir olacaktır.
- Belediyelerle, özellikle amatör branşlara ilişkin, halkın yaygın katılımını gözetecek düzenlemeler yapacağız. Ülke sporuna sporcu yetiştirmek üzere tesislerin kurulması ve işler hale getirilmesini sağlayacağız. Belediye kaynaklarını sporcu transfer etmek için değil, sporcu yetiştirmek için kullanacağız.
- Kentlerimizin spor yapılması ve yaygınlaştırılması açısından temel altyapı eksiklikleri vardır. Bütüncül bakışın ilk adımı olarak, kamusal kent mekânının spor ile uyumlu hale getirilmesi sağlanacaktır.
- Çocukların ve gençlerin spor alanlarına ulaşabilmesi konusunda detaylı incelemeler yapılacak, dünyadaki diğer örnekler değerlendirilerek, spor yapılabilecek alanların çoğaltılması ve etkili kullanımı konusunda girişimlerde bulunulacaktır.
- Yerelliklerdeki faal spor kulüpleri ve bu kulüpler ile ilgili kamu kurumlarına ait tesis, antrenman sahası ve bu gibi spor tesislerinin fiziki koşulları gözden geçirilecektir.
- Çocukların ve gençlerin spor alanlarına ulaşımının kolaylaştırılması için gerekli altyapı düzenlemeleri ve fiziki koşullar, yerel yönetimler tarafından derhal yerine getirilecektir.
- Spor branşlarının çeşitlendirilmesi, bu branşların yaygınlaştırılması ve erişilebilir olması ile bu branşlarda faaliyet gösteren sporcuların desteklenmesi için gerekli tüm tedbirler alınacaktır.
- Günümüzde spora dar bir açıdan bakılmakta ve sporcu ve diğer spor emekçilerinin çalışma koşulları ve hakları göz ardı edilmektedir. Bu nedenle, sporcuların içinde bulunduğu imkansızlıklar ile spor emekçilerinin yaşadığı kronikleşmiş sorunlar derhal çözülecektir.

- Sporcuların özlük hakları, spor alanının koşulları göz önünde bulundurularak bir kanun ile düzenlenmesi ve korunma altına alınması için çalışacağız. Spor emekçilerinin şirketleşen veya dernek olarak faaliyet gösteren kulüpler tarafından uğradıkları hak gaspları ortadan kaldırılacaktır.

3.18 Şenlikli Bir Toplum Kuracağız

- Kültür ve sanatı herkes için erişilebilir kılan, toplumculuğu ve katılımcılığı esas alan sosyalist belediyecilik anlayışını oluşturacak ve yaygınlaştıracacağız.
- Yerelerde yurttaşların hayatını zenginleştirecek, canlı, coşkulu, dayanışma içerisinde kültür ve sanat festivallerini yapacak ve destekleyeceğiz.
- Yaşanabilir kent planını sanat odaklı kuracağız. Kütüphanesiz mahalle, sinemasız ilçe bırakmayacağız. Opera, bale, modern dans, halk dansları, tiyatro gibi, icrası bir sahnenin varlığını zorunlu kılan sanat dallarının tamamı için gerekli donanımına sahip binaları ihtiyacı karşılayacak biçimde düzenleyecek, sanat meclislerinin ve onlarla çalışacak kültür-sanat topluluklarının hizmetine sunacağız.
- Kültür sanat alanındaki üretim ve tüketimi, eşitlikçi bir anlayışla yeniden düzenleyeceğiz. Bu kapsamda kendi çabalarıyla var olmaya çalışan yerel sanatçıları ve yerel toplulukları destekleyecek, bu alandaki üretimi sadece metropollere özgü olmaktan çıkaracağız.
- Kültür ve sanatı belirli bir kesimin tüketimine sunan sermaye gruplarının hegemonyasından çıkarmak için, sanatın kamusal finansmanına katkı sağlayacağız.
- Halkın kültür ve sanatla alışverişinin yollarını açacağız. Belediyelerimizde düzenli olarak hizmet veren atölye ve kurslar planlayacak, bu sayede hem yereldeki sanatçılara ek istihdam olanağı sağlayacak hem de belli dönemlerde davet edeceğimiz ülke çapında tanınmış sanatçıları yerel halkla buluşturacağız.
- Hem yerel bölgelere özgü kültür-sanat öğelerinin tanıtımını sağlamak hem de sürdürülebilir bir kültür-sanat anlayışı oluşturmak için kültür-sanat vakıflarının kurulmasını destekleyeceğiz.
- Kültürel üretim konusunda Türkçeye göre oldukça kısıtlı imkân sunulmuş Kürtçe, Arapça, Zazaca, Boşnakça, Pomakça, Gürcüce, Lazca, Çerkezce gibi dillerin ülkemizdeki kültürel varlıklarını sürdürebilmeleri için ana dillerinde eser veren yazar ve sanatçıları destekleyecek, gerek ülkemizde gerekse uluslararası alanda bu dillere ilişkin çalışmalar sürdüren uzmanlara araştırma destekleri sağlayacak, dillerin yaşamasını etkinliklerle yaygınlaştıracacağız.
- Kayıtlı göçmen nüfusun çoğunlukta olduğu bölgelerde kültürel entegrasyonu hedef alacağız. Göçmen sanatçılara bu entegrasyon kapsamında düzenlenecek olan faaliyetlerde aktif rol verecek, kendi kültürlerini

tanıtılabilmelerinin önündeki engelleri kaldırarak kültürler arası etkileşimi sürekli kılacağız.

- Yaşamsal bir öncelik olduğu kabulüyle, gençler için sanatı özendirici her türlü faaliyeti destekleyecek, konservatuar ve güzel sanatlar eğitimlerini tanıtacak, sanatın her alanından uzman eğitimcilerle gençliği buluşturacağız.
- Popüler kültürün hegemonyasını gerçek sanattan ayırt edebilen nesillerin yetişmesini destekleyecek adımları atacağız. Bu kapsamda örgün öğrenim kurumlarıyla iş birliği yapılacak, ilgili fakültelerden destek alarak çeşitli eğitim programları planlayacak, sanatın hem teorik hem de pratik olarak deneyimlenmesini sağlayacağız.
- Yerellerdeki somut ve somut olmayan kültür varlıklarının korunmasının ve yerellerin kültürel sürekliliği için önemini tüm yurttaşlar tarafından anlaşılmasını sağlayacağız. Somut ve somut olmayan kültürel mirasın, yaratıcı kültür sektörleri (medya, tasarım, yazılım, sinema ve TV, dijital oyunlar, edebiyat vb) ile bütünleştirerek yaygın bir şekilde tanıtımını, deneyimlenmesini ve yorumlanmasını destekleyeceğiz. Tarihi yapıları koruyacak, uygun işlevlerle kültür-sanat faaliyetlerinin parçası haline getireceğiz.
- Meydanların ve açık alanların tasarımında çok disiplinli biçimde bir karar mekanizması oluşturarak, zengin bir kent estetiğini öncelikli kılacağız.
- Müze ve ören yerlerinin yanı sıra, kültür-sanat faaliyetlerinin icra edildiği mekânları gösteren tabelalar, illüstratif haritalar, el kitapları, tanıtım broşürleri ve afişler hazırlayacak, kültür-sanat faaliyetlerinin tanıtımı için açık hava panolarını serbestçe kullanıma sunacağız.
- Kentsel açık ve kamusal alanların kültür-sanat faaliyetlerinin icra edildiği, sokak müzisyenleri, sokak ressamı, pantomim, akrobasi gibi performanslara ev sahipliği yapan mekanlar haline gelmesini sağlayacağız.
- Yerel zanaatkârlara destek olacak, usta-çırak ilişkisine dayanan zanaatların yaşatılması için belediyelerimizde meslek edindirme kursları açacak, ilçe merkezlerinde bedelsiz tahsis edeceğimiz, giderlerinde indirim uygulayacağımız dükkân ve stantlarla, zanaatkârlara ürünlerini tanıtma ve halkla buluşturma olanağı sağlayacağız.
- Yerel motiflerin tanıtılmasını esas alan uluslararası kültür ve sanat festivalleri düzenleyecek, gerçekleştireceğimiz fuarlarla, yerel zanaatkârların ürünlerini alıcılarla buluşturacağız.
- Kültür-sanat etkinliklerini mahallelere taşımanın yanı sıra, ikinci el eşya pazarı, el işi pazarı, takas pazarı gibi etkinliklerle dayanışma kültürünü destekleyeceğiz.

3.19 Eğitim, Üretim ve Tüketimin Sosyalist Yeniden Planlanması

Tüketim kültüründen paylaşım kültürüne geçmeye çalışacağız. Mümkün olan her başlıkta ürün ve hizmetlerin takasına olanak yaratacak mekanizmalarla, takas pazarlarıyla, emek-zaman takas uygulamalarıyla, farklı dayanışmacı değişim modelleri ile her şeyi metalaştıran kapitalist anlayışı yaşamımızdan uzaklaştıracacağız. Herkesin yeteneğine göre bir diğer toplum üyesine katkı sağladığı, aynı zamanda ihtiyaçlarına göre de hizmet alabildiği bir düzenleme anlayışı ile hareket edeceğiz.

- Bize tüketimi pohpohlayan çağın “at, yenisini al” kültürü yerine, tamir, yeniden üretim ve dönüştürme işlemlerini teşvik edecek yeniden dönüşüm merkezleri kuracağız.
- Yerel yönetimlerimiz, insanların toplumsal yaşamda kendilerine biçilen “tüketen, tüketirken de kendisi işte, evde, yollarda tükenen” bir yaşam biçimi yerine, kendisini yeniden üretebilen, kendisini zenginleştirebilen kültürel sosyal bir varlık olarak hissettirebilen çözümleri üretecektir.
- Kadınlar, gençler, yaşlılar ve engellileri evde tutan değil, evden çıkartan sosyal yardım politikaları için çalışacağız.
- Yerelde üretim yapıp bunu pazarlamaya çabalayan herkesi/kooperatifleri genç/kadın girişimlerini, var olan şirket yükünden, dağıtım ve pazarlama tekellerinden ve yüksek maliyetlerinden kurtaracak, onların ürün paketleme, pazarlama, dağıtım, muhasebe faaliyetlerini yürütecek kolektif halk ticaret merkezlerini inşa etmeye çalışacağız.
- Evlerdeki tesisat tamirlerini, basit inşaat tekniklerini, fayans döşemeden boyacılığa kadar çeşitli fiziki yetenekleri sadece kadınlara; turşu ve konserve yapmaktan, mutfakta ekonomik çözümleri bulmaya kadar “ev içi” çözümleri sadece erkeklere öğreten toplumsal cinsiyet rollerini yeniden paylaştıran eğitim programları sunacağız. Böylelikle aynı zamanda insanları en basit üretkenlikten uzaklaştıran tüketimciliğe karşı adım atacak, insanların körelmiş yeteneklerini yeniden açığa çıkartılmasına da vesile olacağız.
- Yerelliklerde kamusal mekanları çeşitlendirerek çoğaltacağız. Buralarda kent bostanı, takas pazarı, vb. kültürel ve sosyal faaliyet mekanları kuracağız.
- Toplu ulaşım seçeneklerini çoğaltıp, dezavantajlı grupların da faydalanabileceği düzenlemeler yapacağız.

3.20 Aleviler için Eşit Yurttaşlığın Hayata Geçtiği Kentler

Alevilik inanç ve felsefesinde, “Rıza Şehri”, eşitsizlikleri, parası, sömürüsü, insanın yekdiğerini ezmesi, birbirine ve doğaya zarar vermesiyle malûl mevcut dünyayı dışarıda bırakacağımız, ideal toplumsal ilişkilerin mekanı olarak resmedilir. Evlerin dış kapılarının kilitlenmediği, bahçelerin çitlenmediği bu mekanı var eden ve yaşatanlar, şehrin diğer sakinlerinden de rızalık alırlardı. Bu kentin insanları da ihtiyacından fazlasını paylaşan, zor durumdakilerle dayanışan, topluluğun ortak iyiliği ve Yolun (İdeanın) sürdürülmesi için emek harcayan kâmil insanlardır. Alevi halkımızın bugün de kendi sosyal ilişkilerinde ve yaşam alanlarında yaşatmaya çalıştığı bu kadim ütopyanın, TİP’in sosyalist, halkçı belediyecilik anlayışının yolunu aydınlatan çok değerli ilkeler sunduğunu düşünüyoruz.

- Başta Alevilik olmak üzere, devletin, farklı din, mezhep ve inanış türleri ve inanmayan yurttaşlar üzerinde bir inanışı dayatarak tahakküm kurma çabasını engelleyeceğiz.
- Alevilerin eşitlik haklarının sağlanması için yerel yönetim uygulamalarında fiili eşitliği sağlayacağız. Yerel yönetim yetki alanındaki tüm ayrımcılık içeren maddeleri çıkaracağız.
- Alevilerin “ne olduklarına”, “nasıl yaşamaları gerektiğine” dair dışarıdan dayatmalara izin vermeyeceğiz. Cemevleri belediyelerimiz nezdinde derhal “ibadet yeri” statüsü ile tanınacaktır.
- Kamuda Alevi yurttaşların yaşadığı dışlanma ve atanmama gibi eşitsizlik yaratan uygulama ve yaklaşımların yerel yönetimlerde son bulması için çalışacağız.
- Alevilerin belediye sınırlarımız içinde yer alan kutsal mekanlarının ve dergahlarının geri verilmesi talebini karşılıksız bırakmayacağız.

3.21 Göçmenlerle Zenginleşen Bir Kent Anlayışı

- Kamusal hizmetlerle ilgili bilgi veren broşürlerin ve bazı yönlendirici tabelaların çok dilli sunumu sağlanacaktır.
- Göçmen kadınlara yönelik eğitim ve istihdam programları düzenlenecektir.
- Göçmen kadınların öz örgütlenmesine ve kooperatifleşmesine olanak verecek güvenli alanlar oluşturulacaktır.
- Kadın sığınma evleri artırılacak, çalışan personeller göç konusunda eğitilecek ve göçmen kadınlar sığınma evlerine herhangi bir şart aranmaksızın kabul edilecektir.
- Özellikle göçmenlerle sık temas eden saha personelleri olmak üzere, tüm belediye çalışanları, göç ve kapsayıcı dil kullanımı konusunda eğitilecektir.
- Merkezi bütçeden kentlere ayrılan pay o kentte yaşayan TC vatandaşlarının sayısına göre belirlenmektedir. Bu durumun değiştirilmesi ve hemşeri

hukukuna uygun olarak o kentte yaşayan göçmen sayısı da gösterilerek bütçe dağılımı yapılması için mücadele yürütülecektir.

- Yerli ve göçmen işçilerin çalıştığı atölyeler ve sanayi siteleri sıklıkla patlama ve yangınlara maruz kalmaktadır. Belediyelerin denetimsiz ve usulsüz ruhsat vermesine son verilecek, İSG kurallarına uymayan işyerlerinin ruhsatı ellerinden alınacaktır.
- Para/servet ve gayrimenkul yoluyla elit göçmenlere vatandaşlık uygulamasına son verilecektir. Göç ve iltica hukuku herkes için eşittir. Belediyelerimiz bu çelişkinin giderilmesi için hukuki taraf olacaktır.
- Bir arada yaşamın şartlarını sağlıklı temele ulaştırmak üzere belediyelerimiz yerli ve göçmen toplumu bir araya getirecek, kent haklarını ve kültürel kucaklaşmayı esas alacak imkanları seferber edecektir.
- Sosyal hizmetler alanında, göçmenler ve kent halkı tarikat ve cemaat kuşatmasından kurtulacak, belediyelerimiz sosyal haklar temelinde bir sahiplenme ve dayanışmayı önde tutacaktır.
- Mültecileri yok sayan deprem ve afet yönetim planlarına son verilecektir. Sığınmacı ve göçmenlerin veri tabanı belediyelerin elinde olacak, adet senaryoları hazırlanacak ve afet seferberliği sürecine tüm yerli ve göçmen kentliler dahil edilecektir.
- İstihdam olanaklarının sağlanabilmesi için, dil kursları başta olmak üzere, belediyelerce sağlanan mesleki kurslardan ve diğer eğitimlerden, göç ile ilgili statülerine bakılmaksızın tüm mültecilerin faydalanması sağlanacaktır.
- Yerel karar alma süreçlerinde mültecilerin söz hakkını güvence altına alacak düzenlemeler yapacağız.
- Kentte farklı toplumsal grupların yaşaması, kentsel yaşam için bir dezavantaj değil kültürel zenginliktir. Bu kültürel zenginlik yerel yönetimlerce görünür kılınacak, kentsel mekânlar tüm yaşayanların kendilerini ait hissedeceği şekilde düzenlenecektir.

**DEĞİŞMEK
ŞART!**